

ДЖОШУА СЛОКЪМ ПЪТУВАНЕ С „ЛИБЕРДАДЕ“

Превод от английски: Ирина Флорова, Николай Флоров, —

chitanka.info

ПРИВЕТСТВИЕ

Този мой литературен кораб, по местен модел и стъкмяване, потегля натоварен с разказа за чудните събития, които се случиха в един плаващ дом. Неговият конструктор — един дългогодишен моряк — можеше, така да се каже, да сложи в малкото корабче цял товар подправки, но не му се искаше безотговорно да нагазва във владението на сухоземните литературни навигатори. С този кораб неговият автор и конструктор трябва да обръща през фордевинд, да избягва успешно подветрения бряг, да сваля топсела навреме, както правят това опитните вълци на брега. Тогава (О, боже!) надявам се да ми бъде простено!

Метеорологичните списания заемат малко място в общия товар, а статистическите данни са оставени изцяло на учените глави, където им е мястото. Вашият автор няма да злоупотребява час по час с капризите на времето или да гълчи Гълфстрийма, ако за малко се е отклонил от пътя си, тъй като знае, че по природен закон всички неща на земята грешат. Но вярвайки все пак, че една велика Сила ще сложи всичко в ред и ще направи всички щастливи, той винаги на драго сърце ще вдигне ветрила с попътния вятър. Натам, където той отвява всички радости и скърби!

Какво значение има, ако течението е срещу нас? А ако плаваме по течението, накъде ни отнася то и с каква цел? Нашите планове за цялото пътуване са толкова нищожни, че почти няма значение накъде отиваме, защото „отсрочката“ е винаги една и съща! Не е ли това, което прави стария моряк щастлив дори и в буря и го изпълва с надежда, когато плава на греда насред океана? Сигурно това е! Защото духовната красота на морето, която поглъща човешката душа, не оставя нито един неверник да кръстосва безкрайната му шир.

Авторът

ПЪРВА ГЛАВА

Потегляме на път заедно с барка „Акуиднек“, който на 28 февруари 1886 г., натоварен с керосин, вдигна котва от Ню Йорк за Монтевидео — столицата на Уругвай. Градът се намира на една ивица земя, граничеща с Ла Плата на изток, и е наричан от местните жители „Банда ориентал“. „Акуиднек“ беше стегнат и кокетен съд с 326 бруто регистър тона, строен в Балтимор. Това пристанище беше прочуто с клиперите си, а самият барк, прославен повече и от тях заради бързината си, беше спечелил уважение в много краища на света.

Екипажът броеше осем души при пълен състав от десет, когато превозите бяха добри. Освен екипажа на борда бяха едно шестгодишно момченце и майка му (възрастта не е важна), които имаха привилегията да прекарват нощите в леглата си, а не на вахта. Първият помощник Виктор, който ще преживее много приключения, преди отново да се върне в Ню Йорк, е роден и израснал по кораби. Той имаше отлично здраве и беше як като корабен брашпил. Още щом видя за пръв път бял свят на кораба „Конститюшън“, и започна да дава заповеди. Този кораб загина при буря близо до Самоа, малко преди голямата морска катастрофа, която стана на същото място в същата година — 1889. Момченцето Гарфилд, за което вече споменах, беше брат на Виктор. То се роди в пристанището на Хонконг на стария барк „Аметист“. Гарфилд беше истински американски гражданин, макар че се беше родил в чуждо пристанище. Този барк беше предизвиквал бурята, вятъра и вълните петдесет и осем години, но никога до този ден, поне колкото на мен ми е известно, никога не му се беше случвало да плава с такъв буен ветреца, какъвто го подгони на трети март 1880 г.

Всичките шестима моряци на „Акуиднек“ бяха от различни националности. Нито аз ги познавах, нито те се познаваха един друг. Само готвачът-негър беше американец и роден за тази професия. Да се съберат дори и толкова американци на един кораб се смяташе за изключителен случай.

Не знам дали е важна или не тази семейна история и описанието на екипажа, но денят на нашето отплаване беше люто студен и бурен, като не предвещаваше нищо добро за предприетото пътуване, което всъщност се оказа най-паметното приключение в един трийсет и пет годишен живот на море. Като прегледахме сутринта преди отплаването метеорологичните сведения, ние видяхме, че се очаква щорм от северозапад, докато в същото време от югозапад приближаваше друг. „Изгледите не са насърчителни“ — пишеше нюйоркският „Трибюн“. Ние обаче нямахме търпение да тръгнем на път. Екипажът беше на борда, всичко беше готово и ние смело вдигнахме ветрила, макар и в противоречие със здравия разум. Северозападният щорм, който по това време духаше със скорост от четиридесет мили в час, на втори март достигна осемдесет-деветдесет мили. Ураганът продължи и на трети март и ние започнахме сериозно да се безпокоим за сигурността на кораба и хората на борда.

През тези дни над Ню Йорк се носел с вой вятър от север, като „епицентърът на бурята бил някъде в Атлантика“, както съобщили дълбокомислените служители от метеорологичното бюро, на които впрочем истинските морски вълци са задължени много за тяхната информация за приближаващите бури, понякога дни преди да връхлетят. Тяхното предсказание се оказа вярно и за това ние сме готови да свидетелствуваме, защото плавахме в Атлантика под фок, малко по-голям от покривка за маса. Дори и под това ветрило корабът летеше пред бурята през всички тези непрогледни дни с голям „кокал в устата“, като изминаваше големи разстояния. Вълни като планини се стоварваха върху барка в безумния си бяг, пълнеха палубите до ръба на фалшборда и разтърсваха целия му корпус.

Всеки от нашите моряци беше вързан на работното си място, а целият запасен рангоут, който не беше двойно закрепен, беше отнесен в морето заедно с други части, които побеснялата буря изтръгна от местата им.

И камбузът получи своя дял от бурята: самият готвач едва избягна сериозно нараняване от една вълна, която с тътен се сгромоляса върху палубата и помъкна след себе си врати, прозорци, печката, тенджери, котли и други вещи на кулинарния майстор. Всичко това беше завлечено в шпигатите на подветрения борд, като за голямо щастие на „майстора“ той се оказа най-отгоре на купчината. Едно

такова премеждие се отразява зле на самочувствието и охлажда ентузиазма. Ние трябваше доста време да поживеем сред студа и бъркотията, а можеше да се случи и по-лошо.

След бедата, която ни сполетя, денят се случи не толкова лош. Всъщност огромните вълни, които заливаха напоследък барка, бяха знак, че във времето настъпва промяна. Това означаваше, че скоростта на щорма, който ни гонеше, беше намалела и големите и тежки вълни бяха започнали да ни настигат.

Незабавно бяха вдигнати още ветрила, които се увеличаваха при всяко ново стихване на бурята, защото един кораб не трябва да мързелува, когато го гонят големи вълни. Така се носехме като лек облак по вятъра и вдигахме ветрило след ветрило, докато на 5 март баркът разпери всичките си бели криле „и закрачи по водата като жив“. В продължение на няколко дни продължи да духа, макар и не много силно, но нашият бързоходен кораб се смееше на вълните, които се опитваха да го настигнат.

Дните се нижеха един след друг и ние весело плавахме, гонени от попътния вятър. Всеки ден посрещяхме слънцето с един час по-рано, което означаваше, че се придвижваме с по четири градуса на изток. През тези слънчеви дни трябваше да се запасим със сухи дрехи за бурите, които ни очакваха. На палубата бяха извадени сандъци и торби и започна масово сушене и кърпене, докато вахтените се заеха да поставят кораба в ред. Дърводелецът Чипс ремонтира камбуза, издраните пищялки на готвача бяха бинтовани и за няколко дни отново всичко беше сложено в ред. А моряците, които в бодро настроение се движеха по палубата в разноцветните си закърпени дрехи, ми напомняха за пъстрите гълъби, които цял живот кълват, за да не умрат от глад. Но все пак ми се стори, че тяхната съдба е по-добра от моряшката. След угощението с парче сланина, сухар и канче горещо кафе или чай, наричан от моряците „омагьосана вода“, гласовете им се възвърнаха и вятърът разнесе песента „Рюбен Ранзо“, а галсът беше сменен под звуците на „Джони Бокър“. През цялата нощна вахта се разнасяха много още чудни песни в хармония с хубавото настроение. След това започна да се обсъжда какво ще направят и какво няма да направят в следващото пристанище и чак късно през нощта стихнаха приказките и песните.

Дръж здраво щурвала, друже, дръж здраво щурвала и го завъртай навреме, защото, както си тананикаш „Обърни към подветрения бряг“, ще се намериш чак при нос Хорн, а мошениците от Монтевидео ще се перчат в новите си сака, каквото си си обещал да си купиш и ти. На врата ти вместо шалче виси мокър чорап, а старото агнешко кожухче отдавна се е проскубало и повече прилича на дреха, която носят в далечния Китай. С една дума, ще си останеш с дочения комбинезон, докато гларусите и акулите на сушата си поделят твоята оскъдна заплата. Затова „стегни юздите“ на чувствата си, хвани здраво щурвала и не се отклонявай от курса!

След десет дни плаване навлязохме в североизточните пасати. Покрай бордовете се надбягваха делфини, а из въздуха захвърчаха летящи риби. Това наистина беше прекрасна промяна! Чувствувахме се като пренесени в друг свят. Забравихме всички трудности, защото „морето отнася всички човешки скърби“.

Още една седмица приятно плаване и пълен ред на борда и на хоризонта се появиха островите Зелени нос. Каква величествена и великолепа гледка представляваха те! Здравей, terra firma! Хубаво е човек отново да те види! По пладне островите бяха на траверс, а преди да се мръкне, свежият пасат ни отнесе далеч отвъд и те изчезнаха от очите ни.

Движението по вълните, които с плавни тласъци ни носеха напред, беше възхитително. Попътен вятър гонеше кораба, докато той започнеше да преминава от талаз на талаз, сякаш се опитваше да надбяга своите спътници — летящите риби. Когато някоя вълна се изпречваше пред него, „Акуиднек“ я прорязваше с красивия си вълнорез и я разбиваше на стотици хиляди капчици, които блестяха на слънцето като ореол. Палубите побеляваха от воден прах, а малкият свят на вода щастливо се носеше напред и назад.

Нос Фрио (Студеният нос) беше следващата суша, която приближихме. С достигането на тази точка пресякохме два пъти Атлантическия океан. Бяхме поели курс към островите Зелени нос, за да се възползваме от югоизточните пасати, а от островите до нос Фрио се движехме на югозападен курс. Това разстояние изминахме на хубав бейдевинд без никакви особени събития. Оттам поехме курс през зона на променливи ветрове чак до река Ла Плата, където ни връхлетя

рапрейго, който „гърмя с топове“ и свири с кларнет във въжетата на кораба.

Тези рапрейгос (ветрове на пампата) обикновено духат със страшна ярост, но приближаването им се усеща много отрано: първият признак е един кратък период от великолепно време, при което пухкави облачета се носят така бавно по небето, че движенията им почти не се забелязват. Те приличат на огромно стадо овце, което пасе спокойно по огромното лазурно поле. Ние забелязахме всичко това и си направихме изводи. След това постепенно и без видима причина облаците започнаха да се струпват на големи групи — беше даден сигнал, който природните стихии разпознаха. Не след дълго иззад натрупалата се маса блесна огън и се чу далечен тътен. Това беше предупредителен знак: тежко на този кораб, който го отмине, без да му обърне внимание! Последва заповед: „Свивай и завързвай ветрилата!“ Да посрещнеш с голи мачти тези буйни гости, които лудешки се заразхождаха по вълните, е най-доброто разрешение, освен ако имаш много здрави щормови ветрила. Дори и тогава за по-голяма сигурност трябва да вържеш топсела през средата, преди щормът да е връхлетял. Чак когато яростта на вятъра попремине, корабът започва да се нуждае от ветрила, защото тогава се надига вълнение, при което са необходими ветрила, за да се поддържа курсът.

Първият пристъп на бурята, който помита всичко пред себе си и вдига цели пелени от вода във въздуха, представлява една дива и страшна гледка! Но сърцето на моряка е спокойно през това време и не го измъчва мисълта за подветрения бряг, защото щормът идва откъм сушата, както личи и от името му.

След бурята настъпи затишие, а после задухаха желани ветрове, които ни отнесоха до желаното пристанище Монтевидео. Там хвърлихме котва на 5 май и след митническата проверка подготвихме стоката за разтоварване. Тя беше натоварена на баржи и откарана на кея, а оттам в складовете. Чак тогава свършват задълженията на кораба спрямо собственика на товара и грижите на капитана за неговата изправност. Очевидно е, че капитанът има грижи и в морето, и на сушата.

ВТОРА ГЛАВА

Монтевидео — градът-близък на Буенос Айрес — е похубавият, когато се гледа откъм морето, защото е разположен на по-високо. И той, както и Буенос Айрес, се слави с многото си големи и хубави къщи, красиви жени, либерално образование и разкошно гробище.

Една от забележителностите на Монтевидео е „просякът на кон“ (конете тук са евтини). Като ви приближи в галоп, хленчещият просяк започва да моли: „В името на Христа, приятелю, дай ми една пара да си купя хляб!“

От „Монт“ заминахме за Антонина в Бразилия, за да натоварим мате — вид чай, от който се приготвя една много полезна и ободрителна напитка. Местните жители го пият по много забавен начин — една тръбичка се потапя в димящата течност в сребърен съд или кратуна, каквото е попаднало под ръка, „щом жадни съседи се срещнат“. След това всички започват блажено да смучат, като предават тръбичката от уста на уста. Няма значение колко са устата — бомбилята, както я наричат, трябва да стигне за всички. Може да се наложи съдът да се допълни, за да има за всички, а ако компанията е голяма, се допълва няколко пъти. Това се прави без никакво протакане. В съда или кратуната се хвърля една лъжица от тревата и две лъжици захар на един пинт вода. Всичко това се полива с вряла вода и питието е готово. Но за да му се придаде по-пикантен вкус, на дъното се хвърля жив въглен. Тогава отново тръбичката започва да обикаля оттам, където е спряла предишния път. Ако този, който се падне пръв, е чужденец, той е щастлив, че тръбичката отива първо при него, но посветените нямат предразсъдъци. В тази страна аз често се присъединявах към събиранията, докато най-последно се сдобих със своя собствена бомбиля.

Хората в Антонина (и изобщо, всички хора, които видяхме в Бразилия) бяха любезни, много гостоприемни и възпитани. Те живееха, общо взето, скромно и нуждите не надминаваха

възможностите им. Планинският пейзаж, който се разкрива пред очите от пристанището на Антонина, е изумителен! Не съм виждал друго място на света с по-внушителен и по-приятен изглед! Има също отличен и много здравословен климат. Единственият лекар в града по време на нашето посещение ходеше с палто със скъсани лакти поради липса на клиентела. Антонина е наистина едно привлекателно пристанище!

Там направихме на борда музикална забава. Душата на блъскания от вълните моряк се разтапяше от удоволствие при вида на красивите бели зъби в устата на тези мили бразилски певици. Една от нимфите изпя в чест на автора песен, на която всички много се смяха. Тъй като беше на местния диалект, аз не я разбрах, но се смях с останалите, при което те още повече се запревиваха от смях, явно за моя сметка. Това обаче ми направи удоволствие, и то по-голямо, отколкото ако ми бяха пели цели арии.

С товара мате пристигнахме в Буенос Айрес, където се повтори същата разтоварна операция, като в Монтевидео. Пак откарахме товара с баржи, но този път бяхме на рейд на четири мили навътре, което беше четири пъти по-голямо разстояние, отколкото в Монтевидео.

Тревата, или *herva mate*, беше опакована в бурета, кутии и чували от волска кожа, които бяха вързани със здрави кожени ремъци. Тревата, която здраво се натъпква в чувала, докато кожата е свежа и еластична, става твърда като гюлле, когато изсъхне и се свие. Гарфилд забелязал отдалеч пристигането на първия товар с чай. Високата купчина чували, която се издигаше над фалшборда на лодката, и щръкналата козина по тях бяха наистина странно зрелище.

— Татко — каза той, — идва една лодка, пълна с крави! Хей, моряци, пригответе се да ги качите на борда!

ТРЕТА ГЛАВА

От Буенос Айрес продължихме по река Ла Плата близо до мястото, където се сливат Парана и Парагуай, за да спасим товар от вино от заседналия марсилски бриг „Сан Паскуал“.

Течението на величествената река на това място неудържимо се спуска към морето и самата тя се превръща в истинско море, и то много опасно за корабоплаването. Това беше причината за гибелта на „Сан Паскуал“ и на много други преди него.

Ако някой от нас е имал желанието да извика подобно на „Стария моряк“ „вода, вода навред и ни капка жаждата да утолиш“, то сега в този могъщ поток не би се сетил за това. За виното също нямахме дажба: застрахователният агент, за да предотврати всякакви извинения и опити за „тършуване“ из товара, гътна една от най-хубавите бъчви и щедро дръпна чепа й. Освен това при прехвърлянето се счупиха някои сандъци с бутилки и оляха от главата до петите моряците, които ги пренасяха.

Ех, колко изненади крие моряшкият живот! Може би ни очакваше преживяването на Дан и неговите приятели, които със сухи кожи на главите крачели по нажежения от слънцето бряг, а може и нещо по-лошо. Но сега ние ликувахме, потънали в разкош — безплатно вино и сладка вода! Макар че времената можеха да се сменят и след сегашното ни щастливо плаване да настъпят невесели дни, ние предпочитяхме да вярваме, че това е компенсация за минали нещастия, като, разбира се, отбелязвахме, че „щастиято никога не идва само“.

Товарът с вино беше закаран незабавно в Росарио с много малко загуби, а екипажът, освен при един-единствен случай, остана достатъчно трезв, за да води кораба дори и по трудната Парана. Само един стар грешник, старец-рибар от Лабрадор, се показва като негоден за нищо пияница въпреки всички наши усилия. Казвам наши, защото повечето от екипажа бяха на моя страна: държаха за справедливост в отношенията и „редовни дажби“.

Трюмът беше залостен и заключен. Ние претърсихме всяко кътче, където можеше да се скрие нещо, но Дан не изтрезняваше. Най-после преобърнахме дюшека му и намерихме отдолу една дузина бутилки от най-хубавото вино. Дан започна да се тръшка и да се кълне, че жестоко ще отмъсти на този, който е сложил алкохола в койката му „и се опитал да го zlepостави“. „Някой от тези млади хора ще съжалява за това!“

След като разтоварихме виното, сключих договор за превоз на балирана люцерна до Рио. Междувременно в града започнаха да измират много хора с ужасяваща бързина. Скоро научихме, че всички ние сме заплашени от холерна епидемия, която бързо се разпространи из цялата страна, като напълни градове и села с болни и умрели.

Холерата застрашително ни приближаваше. Тя отнесе нашия лоцман; на другия ден след като той закара барка до стоянката за товарене, жена му остана вдовица. Младежът, който започна да ни предава товара, беше покосен един ден по-късно. Неговият кораб беше пристигнал!

Морът отнесе много яки мъже и много, много жени и деца. Ние бяхме щастливи, че преминахме през тъмния облак, без да загубим нито един от скъпите за сърцето ни хора, докато хиляди други изпаднаха в отчаяние от тежките загуби и скръб. В един момент ние като че ли се оказахме в центъра на облака, който извиваше грозното си змиевидно тяло из районите на града, отравяше всичко, до което се докоснеше, и оставяше смърт след себе си. Това наистина беше една от най-страшните холерни епидемии!

В хотела на вдовицата Ласина един човек ни каза:

— Преди четиридесет и осем часа седях вкъщи пред камината с жена ми и трите ми деца. Сега съм сам на света! Дори и къщата ми събориха!

Нещастieto на този човек беше голямо! Той беше загубил и семейство, и дом!

От този мор нямаше къде да избягаш или да се скриеш. Единственото средство бяха дезинфекционните препарати, и то ако се прилагаха редовно, защото скоро болестта плъзна из цялата суша и въздухът беше пълен със зараза. Лекарствата бяха толкова скъпи, че мнозина измряха, без да са опитали да се лекуват. Вдигна се голям шум срещу безскрупулните аптекари, които продаваха лекарствата си с

голяма надценка, но срещу тяхната алчност не беше направено нищо. Камфорът беше стигнал четири долара фунта, а аптекарят, който имаше няколко капки лауданум и още толкова хлородин, можеше да направи обиколка на Европа от печалбите по време на холерата.

Точно тогава в Росарио погребяхме нашия млад приятел капитан Спек, обичан от млади и стари. Неговите приятели не се питаха дали е умрял от холера или нещо друго и му отдадоха последна почит, както подобава на сърцати и чувствителни хора. Свещеникът този ден не можа да дойде, но малкият приятел на капитан Спек — Гарфилд — каза:

— Флаговете се веят и викат ангелите да дойдат и отнесат душата на капитана на небето!

Беше ли нужно да се казва повече?

А флаговете продължиха да се веят през целия ден.

След това поставихме, както му е редът, паметна плоча. Но най-трудното беше как да кажем на вдовицата и децата му. Това направихме с едно простичко, но изпълнено със скръб и съчувствие писмо, което изпратихме в Санта Фе.

Бавно и мъчително минаваха безрадостните ни дни в Росарио. Те се проточиха в седмици и месеци. Мислите ни често бягаха оттам и се скитаха в щастливото минало. В сърцата си мечтаехме да напуснем това място и да намерим други страни. Сред нас обаче имаше една щастлива душа — детето, чието лице беше като слънчев лъч сред всички нещастия. Щастливо беше то в незнанието си за злините, които постигат хората!

Най-после дойде денят за отплаване от Росарио. С чувството, че се отърсваме от окови, прибрахме въжетата и с пълен товар на борда потеглихме по течението на реката. Но вместо да потеглим към Рио, за където беше стоката, от бразилския консул ни беше наредено да отидем на Иля Гранди (Големият остров), който беше карантинното пристанище на Бразилия и се намираще на около шейсет и две мили западно от Рио. Там трябваше да ни дезинфекцират и да оставим товара под карантина.

На кораба дойде нов екипаж, но по пладне, докато си взема документите, те откраднаха една от корабните лодки и загребали с всичка сила надолу по реката. Оттогава нито лодката, нито тях съм виждал някъде. Всички до един дезертираха! Освен лодката те

отнесоха със себе си и предплатата за един месец, която бяха получили от някой си Дътч Хари, агент за вербуване на нови моряци, който открадна моя предишен екипаж и се похвали, „че щял да качи нови моряци на тяхно място“. При мисълта, че на този най-долен мошеник са му задигнали парите, аз почти бях склонен да простя на моряците за кражбата на лодката ми. (Корабът обикновено плаща аванс двайсет и четири часа след потеглянето му, и то при положение че екипажът потегли с него.) Като разбрах още по-добре какъв сорт хора бяха те, недостойни за името моряк, аз се успокоих. Макар и без лодката, бях доволен, че се отървах от тях.

Искам все пак да си взема думите обратно, че Дътч Хари е „най-долният мошеник“. В Росарио се появи друг, наречен Пит Гърка, лош и от него. Той отрязал в Бока ушите на агента за вербуване на моряци и негов конкурент, хвърлил ги в реката и забягнал в Росарио, на около сто и осемдесет мили оттам. В Росарио отново разгърнал дейност, натоварил холандеца Хари пиян на един кораб и „щастливо зацарувал вместо него“. Един капитан, който като мен беше страдал от грабителските набези на това знаменито съсловие, ми каза с огромна радост, че видял Хари да отплава на борда на натоварен с кокали италиански барк. За последен път моят приятел капитанът го видял „сред клоните“ с въже около врата му — може би са го обесили, иначе не знам за какво друго ще е било въжето. Пък и кой ли друг заслужава повече да бъде обесен! Капитанът дори се развика от радост:

— Ако не е така, поне ще пояде известно време чорба с кокали, вместо овнешки котлети в Санта Фе за наша сметка.

Вторият екипаж ми беше доставен от господин Пит, за който вече споменах. На 17 декември вдигнахме ветрила и отплавахме от тази страна на революциите. Нещата скоро тръгнаха по обичайния си ред и аз бях склонен да съм доволен от смяната на екипажа. Ние се плъзгахме гладко надолу по течението, като мечтаехме вече никога да не видим Росарио при такива нещастни обстоятелства, на които станахме свидетели.

На следващия ден, носени от лек ветреца, забелязахме едно куче, което се бореше да се измъкне от силните водовъртежи на течението. Личеше си, че беше много изтощено. Когато се изравнихме с него, един моряк скочи от борда, вързан през кръста с въже, завърза кучето и ние го изтеглихме. Оказа се, че това е едно прекрасно ловджийско

куче. То така умно изразяваше благодарността си, че сме го спасили от удавяне, че ако можеше да говори, едва ли щеше да бъде по-красноречиво!

Тъй като това приятно събитие се случи в петък, кучето получи името Петкан. Негов нов стопанин без съмнение стана Гарфилд, който веднага заяви:

— Мисля, че когато си отида у дома, няма да ме познаят с моя нов костюм и куче!

Оттогава от ранна утрин до късна вечер двамата лудуваха по палубите. Приятно беше да им гледаш лудориите и Петкан да лае радостно.

Вече имахме доста животни на борда и всички бяха щастливи, докато някаква котка, която се беше промъкнала в трюма заедно с товара, един ден уби нашето канарче Пит. Повече от десет години в много страни и сезони бяхме слушали песните на тази малка птичка, но на края този най-приятен от всички певец беше погребан във водите на огромния Атлантик. Една чужда котка и небрежният стюард бяха виновниците за неговата преждевременна смърт. За всички нас това беше голяма загуба и всички тъжахме за него, както ако бяхме загубили дете.

Една книга, прочетена в морето, ни става близък приятел и на нас не ни се иска да се разделим с нея или да я сменим дори и с похубава. А колко по-мъчително е да се разделиш с изпитания другар в много плавания! Да му отредиш вечно жилище сред тържествената самота на океана, в който няма пътища, а само въображаеми линии и кръгове, е безрадостен край, но колко много хора са оставили най-скъпите си там!

Но да се върнем към плаването и корабния дневник: нашият лоцман се оказа некадърен и ние избягнахме на косъм разбиването на плитчината Мартин Гарсия — едно много опасно място на река Ла Плата. Капитанът на малка шхуна, който забелязал, че ние го следваме по петите без всякакъв смисъл, и тъй като явно по душа не е бил моряк, ни скрои лош номер. Докато аз разчитах напълно на моя лоцман, а той (лоцманът) разчитал на шхуната, която можеше да плава в прекалено плитки за нас места, разбойникът-капитан прекара кораба си почти на косъм от едно много опасно място, а моят лоцман — по

петите му. Когато се изравнихме с плитчината, той скочи на гакаборда на своя кораб и изрева като команч на моя лоцман:

— Ляво на борд! — И моят глупак с всичкия си акъл взе, че завъртя щурвала наляво. Баркът, естествено, още в същия миг заседна в калта, както оня беше планирал, при което целият пиратски екипаж (защото какво друго можеха да бъдат, освен пирати!) избухна в гръмогласен смях. Те продължиха надолу по реката, без да ни причинят друго зло.

С цената на нечовешки усилия успяхме да изтеглим барка от плитчината, и то едва ли не в последния момент, защото веднага щом го издърпахме на дълбокото, ни връхлетя пампейро. Благодарение на енергичния екипаж изкарахме щорма на котва и без неприятности. Отново напълнихме резервоарите си с прясна вода; бяхме ги изпразнили, за да олекотим кораба и го отървем от опасната плитчина.

На другата вечер бурята стихна и по взаимно съгласие нашият „кален“ лоцман си отиде, като се качи на един минаващ кораб. Заедно със заплатата му дадохме и един съвет — да отиде да работи на дълбачка, където способностите му ще бъдат оценени. След това без повече преমেждия стигнахме кораба-фар, който отминахме навръх Коледа. Същия ден преди мръкване заобиколихме плитчината Инглиш бенк и когато всички други опасности на сушата останаха зад нас, ние взехме курс към Иля Гранди с попътен вятър. Едва тогава от гърдите на всички ни се изтръгна въздишка на облекчение. Никой никога не се е радвал на моренцето така, както ние в онзи коледен ден!

По пътя към Бразилия не се случи нищо друго по-интересно, освен смъртта на малката птичка, за която вече говорих и която дълбоко ни порази.

На Иля Гранди пристигнахме на 7 януари 1887 г. и по пладне хвърлихме котва на девет сажена дълбочина. Намирахме се в обсега на „мускетите“ на стражевия кораб и в близост до още няколко съда, които бяха на карантина и от време на време обменяха съобщения със сигнални флагове. Няколко кораба, ядосани от ограниченията на карантинния режим, непрекъснато „изстрелваха сигнали“ към стражевия кораб. Спомням си, че един скандинавец питаше дали ще му бъде разрешено да се свърже по телеграфа със собствениците му в Християния^[1]. Отговорът на стражите беше „уклончив“ и предполагам, че телеграфистът се е отказал. Друг молеше за

полицейска помощ, а трети — един немец — питаше дали може да получи пресни провизии за десет милрейса (пет долара), като изброяваше дузина и повече различни стоки, а „остатъкът от парите да му бъде върнат в лук“! Общо взето, младежите от стражевия кораб се упражняваха в корабна сигнализация.

На другия ден, 8 януари, офицерите от пристанището дойдоха при нас на един парен катер и ни наредиха да си отиваме, защото същата сутрин били затворили пристанището.

— Но ние за тук сме тръгнали — казах аз.

— Няма значение — каза стражата, — ако не напуснете веднага, стражевият кораб ще открие огън по вас!

Трябва да призная, че от тяхна страна това беше чиста грубост и произвол. Гръм от ясно небе нямаше да ни изненада повече и да ни причини по-голямо зло, тъй като да фалираш или да те удари гръм е еднакво зло.

Като насочи към нас нещо подобно на пистолет, господин Педро каза:

— *Vaya Noem*^[2], защото ще ни заразите с холера!

И така, ние трябваше отново да минем целия път до Росарио с цял товар сено и грижи на борда. Но при пристигането си там установихме, че нещата стоят по-добре, отколкото при отплаването. Епидемията, която при тръгването ни беше понамаляла, сега беше преминала напълно. Когато се върнахме, нямаше вече нито един случай на холера в цялата страна, източно от Кордова. Това беше все пак една утеха, но нашето затруднение оставаше същото. Впоследствие, след мъчителни изпитания и жертви, то доведе и до пълната загуба на кораба, както ще видим от следващите събития.

[1] Старото име на Осло. Б.пр. ↑

[2] Върви си, човече! (порт.). Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Разпореждането на властите в Иля Гранди, което всъщност беше политически ход, ни създаде огромни трудности. В действителност то беше замислено като репресивна мярка заради минали нарушения, извършени от техните аржентински съседи; не само заради карантини срещу бразилски епидемии, но също и заради дискриминационното мито, наложено върху захарта, която идва от империята. На чувствителните бразилци беше наложена такава комбинация от търговски ограничения, че те повече не можеха да търпят и бяха обхванати от треска за отмъщение, чиято температура надхвърли дори тази на febre marello^[1] и те решиха да дадат на техните братовчеди-республиканци добър урок. Все пак те не желяеха да предизвикват война и затова предприеха други мерки. Всъщност затварянето на пристанищата в най-активния сезон на аржентинския износ за Бразилия под благовидния предлог от страх пред холерата така възхити аржентинците, че при първата възможност те обявиха два дни за национални празници в чест на своята умна съседка. Така с фишеци и шампанско разногласията бяха заличени.

Това беше радост за всички, освен за собственика и екипажа на „Акуиднек“. За нашия барк нямаше друг изход, освен да се върне там, откъдето идваше товарът. И това, разбира се, с цената на огромна загуба от пари и време! Ние се отбихме в първото отворено пристанище и изпратихме телеграма до собственика на товара, но отговор не се получи. Оттам отплавахме за Буенос Айрес, където отново телеграфирах за инструкции. Офицерите от стражевия кораб се запревиваха от смях, когато им разказах какво ни се случи в Бразилия, докато аз, да си призная, не виждах нищо смешно в това. След два дни от собственика пристигна следния дипломатически отговор: „Действайте според създадените обстоятелства.“ Получих няколко съвета по този въпрос. Един предложи да изхвърлим целия товар в морето и каза, че създадените обстоятелства го изисквали. Този приятел, смея да спомена, беше от Бостън. Аз никога няма да си

простя, че не го послушах! Корабът не беше под никаква закрила; не само че никой не спазваше закона за неприкосновеността на кораба, но и на всяка крачка те причакваха мошеници и скитници, готови да се възползват от твоето нещастие и да те доведат до пълно отчаяние. Най-после реших да се отърва от тези паразити и продължих нагоре по Парана. Завързах барка на същото място, където няколко седмици преди това бяхме взели товара. Пригответе въжета и макари за разтоварване. Ако не друго, то поне знаех, че мога да сваля товара там, където първоначално съм го получил. А откъде щях да взема пари да купя баласт и да платя другите разноски — хич не знаех!

Моят търговец посрещна със съчувствие разказа ми за нещастията, които ни бяха сполетели, но „caramba — каза той — и аз имам големи загуби“. Бяха нужни много малко доводи да ме убедят, че най-евтиният начин беше най-сигурен за мен. Тъй като моят търговец предложи да поеме разноските по пласирането, най-умното за мен беше да не пипам товара, а да го оставя на кораба и да чакам отварянето на бразилските пристанища. Така и направих.

За моя търговец дон Мануел се говореше, че имал милиони песо. Началото на това богатство поставил като продавач на въглища на дребно и за негова чест трябва да кажа, че гърбът му бил единствения транспорт. Тогава бил добър човек. По-късно сключил редица големи сделки, а сега го наричат „дон“ и живее в къща за 90 000 долара. Той вече не продава въглища, но едното му око е стъклено.

Ние стояхме на котва в Росарио и все чакахме и чакахме. Всички обаче бяхме в добро здраве и аз най-после се почувствувах душевно по-спокоен. Колкото до моя приятел дон Мануел, той изглеждаше подобронамерен и все още „имаше време да изкупи греховете си и да заживее като порядъчен човек“.

При завръщането си в Росарио открих, че някои от старите моряци липсваха: едни бяха пометени от мора, за да освободят място за нови, а други, за които никой не би жалил, бяха пощадени. От всички корабни агенти, които познавах в Росарио, нито един не беше отнесен. Всички се бяха отървали, защото, според хората, били непроницаеми за епидемиите. Така и моят агент дон Кристо. Кристиано, наричан от дон Мануел „Шведа“, беше устойчив на всички бактерии, освен този на комисионата.

Най-после на 9 април 1887 г. до нас достигна вестта, че бразилските пристанища били отворени. Холерата беше отдавна изчезнала в Санта Фе и Буенос Айрес. Бразилците бяха вече построили своите фабрики за сушене на говеждо и можеха да отворят пристанищата си. Тази новина предизвика голямо оживление. Започнаха да се набират екипажи от няколкото публични дома, които не бяха съборени през епидемията, от улицата или от полето. Някои дори дойдоха и от джунглата. Сред тях имаше много бивши затворници, които бяха пуснати от затворите из цялата страна, за да се избегне разрастването на бедствието поради големи струпвания на хора. От шестимата, които взех на борда, четирима бяха бивши затворници, недоизлежали присъдите си за убийство или за разбойничество по пътищата. Но когато научих всичко това, беше много късно. Скоро отново ще имам повод да пиша за тези типове!

И така, отвързахме се от пристана и се спуснахме няколко мили надолу по реката през първия ден с екипаж от закоравели разбойници на борда, а на щурвала с един мургав гръцки лоцман, който можеше да бъде взет за пират в която и да е част на света. Вторият помощник, нает също в Росарио, беше не по-малко грозен, а като допълнение към грозните му черти цялото му лице беше прорязано от белег, оставен може би от добре заслужен силен саблен удар. Никак не бях спокоен, като качих на борда новия си и неприятен на вид екипаж! Затова рано първата вечер заповядах да хвърлят котва и да приготвят барка да прекара безопасно нощта. На другата сутрин гръкът, вместо да се заеме с работата си по потеглянето, дойде при мен с искане да му увеличи заплатата заради специалните му заслуги. Той вероятно смяташе, че не мога да се справя без него и заяви, че ако не му платя исканата сума, която беше доста по-голяма от полагащата му се такса, ще слезе на брега. Изпълних желанието му незабавно. Без повече „празни приказки“ той още в същия момент се озова на брега заедно с куфарчето си. Някой казал по този повод, както научих по-късно, че на „стария С.“ не му остава нищо друго, освен да тръгне по петите на някой кораб, за да си спести парите за пилот. Според тях това било единственото, което можело да се направи, защото всички лоцмани бяха ангажирани на други съдове.

Нито пари изхарчих, нито „Акуиднек“ пострада! На другата сутрин при изгрев-слънце корабът вдигна котва и под издути ветрила

застана начело на флотилия от съдове с лоцмани на борда си. Тъй като беше най-бързият ветроход, той лесно запази преднината си и беше един от корабите, които не *gompe el blanco*^[2], както предричаха всички лоцмани. Те вдигаха високо рамене и цъкаха:

— *No es practico, no es posible!*^[3]

Вярно е, че това беше второто ми спущане по Парана, но бях плавал и по други удивителни реки. Освен това бях чел книгата на Марк Твен „Живот по Мисисипи“, която е неизчерпаем извор на информация за речни течения, ветрове, пясъчни плитчини, алигатори и всякакви други полезни данни за живот на река, затова бях уверен в способностите си. Беше ми нужен само стимул, който получих от спречкването с нахалния лоцман или пират — не знам кое по-точно му подхожда. Сигурното е, че не беше истински моряк!

Силният попътен вятър и течението ни носеха надолу по реката. Ние все още бяхме начело, а американското знаме се развяваше на водещия кораб! И така, вместо ние след тях, сега глупаците се тътреха след нас. Излязохме благополучно от устието на реката, благославяни от офицерите и екипажите на корабите след нас. Само лоцманите вдигаха рамене и припяваха:

— *No es practico, no es posible!*

Както после ми разказаха, те ни ругаели злобно и били в отвратително настроение, като бълвали псувни повече от обикновено, защото всеки, който ги е чувал, ще се съгласи, че обикновеният лоцман „даго“^[4] е най-цапнатото в устата същество на вода.

Още веднъж стигнахме устието на реката и минахме покрай кораба-фар, но този път нямаше защо да спираме и да обезветряваме ветрилата, за да може лоцманът да слезе. Нямаше нищо, което да ни спре! Вдигнахме всички ветрила за попътния бриз и след осем дни бяхме в Иля Гранди, като изпреварихме цялата флотилия с два дни. Гарфилд държеше точна сметка за всичко това. Той беше на палубата, когато забелязахме сушата. Беше тъмна и мъглива нощ и не се виждаше нищо, освен смътните очертания на някакъв нос. Аз реших, че това е островът, а Гарфилд заяви, че подушва миризмата на суша, на мъгла и на катран. Това, трябва да призная, ме успокои. Стадо весели делфини скачаха пред носа на кораба, докато ние уверено приближавахме към сушата. Те се гмуркаха и непрекъснато пресичаха курса ни, като ни пазеха от опасности. Аз знаех, че докато делфините

са с нас, няма защо да се страхуваме от сушата. Когато вахтеният извика: „Делфините изчезнаха!“, ние обърнахме носа на кораба по посока на открито море, обезветрихме гроттопсела и пуснахме „гълъба“ (лота). Когато го извадихме от четиринайсет сажена дълбочина, по него се бяха полепили няколко песъчинки и една мека и нежна раковина. Нищо друго не ни оставаше, освен да вземем под внимание тези предупреждения и да се отдалечим от сушата с нейната гъста мъгла и непрогледен мрак.

Периодично хвърляхме лота, докато обикаляхме на почетно разстояние от брега. Това продължи до развиделяване, когато в мъглата на сивото утро пред нас изплува познатият нос. А Гарфилд беше подушил не друго, а кутия с катран, която навярно морякът с лота беше разсипал през нощта.

На 29 април сутринта намерихме входа за вътрешното пристанище и влязохме в Иля Гранди за втори път със същия товар сено. Все още продължаваше да е много мъгливо и през целия ден върху нас на силни пориви връхлиташе вятър, който се спускаше по склоновете на планините, натежали от мъгла и дъжд.

Два дни по-късно времето се проясни и нашите приятели започнаха да влизат в пристанището. Те с изненада откриха, че ние вече сме там, закотвени в завета на най-високата планина.

На това място прекарахме осем мрачни дъждовни дни, след което дойдоха да ни опушат със сира и да ни дезинфекцират. След тази процедура сметнаха, че сме достатъчно здрави, и ни беше дадено разрешение да заминем за Рио, където пристигнахме на 11 май. Отново изпреварихме с един ден нашите конкуренти, които най-после пристигнаха благополучно с изключение на английския барк „Дъблин“. Той бил унищожен от пожар по пътя за Рио. Капитан Лунт спасил екипажа и на другия ден го докара благополучно в пристанището.

От форта при входа на пристанището на Рио отново ни беше сигнализирано и ни заставиха да чакаме. Отливното течение, което беше започнало, така дръпна назад кораба, че едва не го откъсна от котвените му вериги.

Изглежда, „Акуиднек“ беше изпреварил телеграмата, която трябваше да предупреди за неговото пристигане. Все пак мой неотменим дълг беше да се подчинявам на заповедите на

пристанищните власти, макар и да не бяха твърде разумни. На тях в пристанището им беше лесно да кажат: „Стойте или ще ви потопим!“, но ние на кораба, изправени пред две злини, за малко не потънахме, защото се подчинихме на тяхната заповед.

Някога, когато са искали да спрат някой кораб, от форта на пристанището са давали по един, два или три изстрела, които били за сметка на кораба. Ако не е американски, за първия изстрел се плащали петнайсет шилинга, за втория — трийсет и за третия — шейсет. За американските кораби обаче се започвало с най-скъпия изстрел — за шейсет шилинга, защото те винаги трябва да получат най-хубавото!

След пристигането на закъснялата телеграма и премахването на всички трудности и след като офицерите още веднъж установиха самоличността ни, ние за последен път в това плаване вдигнахме котва и влязохме в обширното и пленително пристанище на Рио, към което се бяхме стремили.

[1] Жълта треска (порт.). Б.пр. ↑

[2] Проби банката (исп.). Б.пр. ↑

[3] Не е нормално, не е възможно! (исп.). Б.пр. ↑

[4] Презрително название за хора от испано-американски, португалски и италиански произход. Б.пр. ↑

ПЕТА ГЛАВА

Най-после товарът беше предаден без никакви усложнения. Стана също смяна на плъховете: тези, които докарахме в Рио, отстъпиха място на събратята си от доковете на господин Педро, където бяхме пристанали. В сеното имаше и бълхи, които скачаха насам-натам, весели като чучулиги и почти толкова големи. И те, и всички други твари, които докарахме от Росарио — един господ знае от какъв род и вид бяха, — пристигнаха живи и здрави напук на дезинфекцията и суетнята в карантинното пристанище.

Ако наистина бяхме заразени, бразилците нямаше да ни изгонят по този начин (това беше равносилно да ни върнат от вратата на болницата), защото те не са нито жестоки, нито страхливи хора. Да изгониш болни от прага си би било най-малкото жестоко и глупаво. Аз вече обясних причините за нашето изпъждане.

След като бяхме преживели толкова неприятности, ние бяхме жадни да се повеселим в Рио. Затова още при първия хубав ден, след като застанахме на пристана, тръгнахме из града на лов за приключения. Най-напред спряхме в Увидор — Бродуей на Рио, — където жена ми си купи висока шапка. Започнах да виждам всяка нощ тази шапка да се издига застрашително като купа сено и нейният вид така започна да ме мъчи, че в сънищата си се заклевах във всички велики острови да не изляза в морето, преди да я изхвърля през борда.

Страхът от карантините още не ме напускаше. Когато посетихме прочутата Ботаническа градина, треперех от страх дали по пътя няма да ни дезинфекцират на някоя станция. Общо взето, в Рио прекарахме хубаво и на първия ден от месец юни вдигнахме ветрила и потеглихме за Паранагуа и Антонина, откъдето имахме приятни спомени. Носехме непълен товар от брашно, керосин, катран, зифт, колофон и вино, три пиана. И да не забравя, парен котел и парна машина за баласт. В товарителницата за тях пишеше „безплатен превоз“ и корабът се освобождаване от отговорност при „намокряне, счупване или ръждясване на стоката“. Тази клауза беше добре дошла за нас, защото

по пътя ни връхлетя пампейро, който така бясно лашкаше кораба и го накланяше до фалшборда, че в трюмовете зацари невъобразим хаос. Корабът обаче издържа и скоро се изправи, без сериозни повреди на корпуса. Нямаше ги само високите брамстенги, които се счупиха с трясък при първия пристъп на бурята.

Това събитие направи дълбоко впечатление на Гарфилд. Когато бурята отнесе мачтите, той се случи на палубата, но успя да избяга, без да бъде наранен. Оттогава винаги щом на хоризонта се появеше кораб със счупен рангоут или скъсано ветрило, той беше „памперосан“ кораб.

Макар и кратка, бурята беше необикновено свирепа. Тя връхлетяла и над Паранагуа и Антонина с огромна ярост. После ни казаха, че собственикът на пианата се молел за нас и съжалявал, че стоката му не била застрахована. Но когато му доставихме пианата без видими повреди, собственикът им — старият Стрихин (или нещо подобно, защото момчетата го наричаха Стрихин и казваха, че пеенето му било по-лошо и от отрова за мишки, а старият музикант се правеше, че не чува тези шеги) — заяви, че корабът бил много добър и капитанът му бил добър лоцман. И тъй като нито навлото, нито застраховката били платени, той и жена му щели да ни се отплатят с музика, защото научили, че много съм я обичал. Те цял живот си бяха драли гърлата по разни опери в Италия, а аз опера не обичах. И така в уговореното време бях на палубата, готов да издържа всички мъчения.

Пианата, както и очаквах, се оказаха страхотно разстроени, сякаш страдаха от морска болест!

Дълбоко съм убеден, че старият музикант използва тази възможност, за да си отмъсти за повредените инструменти, което аз не можех изобщо да предотвратя в бурята. Добрият Стрихин и очарователната му съпруга бяха изненадани колко оперни арии можех да назова. Те се опитаха да ме придумат да изпея една ария от „Трубадур“, но аз реших, че цялата тази работа се проточи много дълго, и се въздържах да пея.

В края на краищата цялата компания остана доволна и щастлива.

ШЕСТА ГЛАВА

23 юли 1887; моят разказ достига до едно внезапно и потресаващо събитие в историята на плаването, което, ако беше възможно, с удоволствие бих забравил. Между 11 и 12 часа на тази дата аз неочаквано бях призован да защита живота си и всичко, което е скъпо за един човек.

Баркът, който беше закотвен в пристанището на Антонина, беше скрит в тъмнината на нощта, която едва не стана закрилница на една голяма трагедия. Моите пирати бяха решили, че моментът да завладеят „Акуиднек“ е дошъл, и се заеха да го направят. Главатарят на бандата беше един плещест негодник, който се хвалеше, че „е напердашил“ и първия, и втория помощник на предишния си кораб, а на капитана „турил едно кроше“. Това станало, когато пристигнали в Рио и той заявил, че го уволнява. Там този престъпник се качи на моя кораб на мястото на един от бандата от Росарио, за когото се бяха погрижили властите на Иля Гранди. По-късно той беше доведен в Рио, за да бъде съден от американския консул за неподчинение. Когато един ден му казах да побърза да помогне при свалянето на топселите по време на шквал, той отговори:

— Да не съм глупак, че да бързам!

Това стана в деня, когато бурята отнесе брамстенгите и наклони барка до фалшборда на път за Антонина. Не беше време за шляене и при една моя по-строга дума този самохвалко се стресна и се качи заедно с другите да изпълни дълга си. Той разбра, че аз не се шегувам, и се укроти. Оттогава, разбира се, затаи злоба към мен и само изчакваше удобния момент, за да си го върне. Той знаеше, че аз съм собственик на барка, и предполагаше, че имам пари. Един-два дни преди нападението го чули да казва в една моряшка кръчма, че щял да види сметката и на парите, и на живота на... Неговият най-близък приятел и съучастник беше дошъл на кораба в Росарио направо от каторгата Палермо в Буенос Айрес.

На борда за никого не беше тайна, че беше лежал две години в затвора за кражба и за убийството на един фермер, на когото прерязал гърлото от ухо до ухо. И двамата потвърдиха с дела тази си репутация, с която истински се гордееха.

По-късно се запознах с капитана, на когото бяха „ударили едно кроше“ — капитан Робъртс от Балтимор. Той беше тих човек, без зла умисъл в сърцето си към когото и да било. И той като мен беше в напреднала възраст.

Двама от бандата, пак от стария екипаж от Росарио, бяха лежали в затвора за по-дребни престъпления, като например кражби. При нападението те се държаха зад другите двама. Останалите двама моряци — един много порядъчен холандец и едно много умно японче — били ограбени и пребити от четиримата главорези. Те така ги заплашили, че двамата избягали в гората, вместо да се оплачат на мен. Както япончето каза, след като опасността беше отминала, било ги страх, че „лоши хора убият мен“.

Побойникът-главатар направи всичко възможно да предизвика скандал, когато рано вечерта се върнах на борда. Но тъй като явно беше пиян, аз не обърнах внимание на предизвикателствата му и му заповядах да се прибере в кубрика. Но когато се обърнах да отведа жена ми в каютата, той заплашително ме последва до самата стълба, вместо да направи каквото му наредих. На мен ми направи по-силно впечатление поведението на неговия приятел, който беше трезвен, но в необикновено приповдигнато и весело настроение. Той поправяше бакцага на бизанмачтата, с което завършваше ремонта на такелажа след последния пампейро. Понеже беше време за прекратяване на работа, а първият помощник беше зает с нещо друго, аз сам дадох обичайната заповед за приключване на работа.

— Свършвай и прибирай инструментите — казах му аз. — Такелажът вече е в добър вид и ако утре времето е хубаво, всичко ще бъде свършено.

При тези думи човекът се изсмя нахално в лицето ми и повтори ниско:

— Всичко ще бъде свършено! Преди утре!

Това беше първата обида, поднесена ми от „Кръвожадния Томи“, който неотдавна беше извършил убийство. Сега той с котешки поглед дебнеше всяко мое движение.

Осъзнах пълното значение на думите му едва на другата сутрин, когато го видях да лежи на палубата със смъртоносно оръжие в ръката си. Не очаквах, че те ще ми устроят такова страхливо среднощно нападение, но все пак държах пушката си заредена. Тази вечер си легнах, както обикновено, като забравих неприятния епизод в мига, в който главата ми докосна възглавницата. Жена ми обаче, надарена с по-голяма интуиция, остана будна. И това всъщност спаси живота на всички ни. Към полунощ тя чула стъпки на палубата на полуюта и тихо ме събуди.

— Трябва да ставаме и да се спасяваме! Нещо лошо става на палубата. Спуснаха лодката с голям шум и... О, аз няма да изляза от тази врата! Чух някой да слиза по стълбите към каютата и във входното антре някой да шепне...

— Присънило ти се е — казах аз.

— Не, повярвай ми! Още не съм заспивала. Не излизай от предния люк! Те чакат там! Сигурна съм, защото чух как изскърца откованото стъпало.

„Ако не й се е присънило — помислих си аз, — няма никакво съмнение, че срещу нас е организиран заговор.“

Нищо не оправдава появата на моряк на кърмата след работно време, освен повикване за болен или някакъв друг спешен случай. Всяко тайно отиване там е забранено.

За хора, които не са запознати с реда на корабите, трябва да се обясни, че моряшките помещения са в предната част на кораба. Моряците са длъжни след работно време да стоят там, когато корабът е в пристанище, и никога да не отиват по-назад от гротмачтата. Оттук идва и терминът „пред мачтата“.

Първият ми порив беше да изляза на палубата по обичайния път, но настойчивите молби на жена ми ме накараха да се замисля и да действувам с по-голяма предпазливост. Грабнах карабината с осем патрона и изскочих на палубата отзад вместо отпред, където очевидно ме очакваха. Останах неподвижен за момент, като си разтърквах очите, за да привикнат към непрогледната тъмнина, когато някой изрева с продран глас откъм предното преддверие:

— Защо не излезеш на палубата като мъж да командуваш хората си?

Това бяха първите думи, които чувах със собствените си уши, но те бяха достатъчни. С една дума, разбрах, че съм изправен пред метеж на кораба.

Не можах да кажа нищо друго, освен:

— Марш в кубрика!

— А, ти си там, така ли? — извика бандитът и бълвайки проклетия, скочи към мен.

Отново му заповядах да си отиде в помещението. Казах му, че съм въоръжен и ако се приближи към мен, ще стрелям. Въздържах се да стрелям веднага, защото мислех да го поваля с удар на карабината. Щом приближи, аз му нанесох такъв удар, който според мен би повалил и вол, но върху него нямаше никакъв ефект и в следващия миг той се оказа до мен. Сграбчи ме за гърлото и се опита да ме прехвърли през борда, а когато усети, че се поддавам на животинската му сила, извика:

— А сега стреляй, проклети глупако! — и извади ножа си.

Не можех нито да говоря, нито дори да дишам, но карабината ми проговори вместо мен и главорезът падна със стиснат в ръка нож, който беше вдигнал срещу мен! Решителността спечели над грубата сила, защото аз осъзнах, че в този момент не само моят, но и животът на другите зависеше от мен. Сега дойде ред на останалите, които се нахвърлиха като гладни вълци. Аз още веднъж извиках:

— Вървете си в помещенията!

Те може би си мислеха, че карабината ми е с един патрон и аз не мога да я напълня толкова бързо, затова не обърнаха внимание на заповедта.

— Ами ако не си отида в помещението? — заплашително запита Кръвожадния Томи и се хвърли към мен с думите: — Това е за теб!

Той падна в същия миг, в който вдигна ръка, и там, на палубата, намери своя злополучен край. И той като другия падна със смъртоносно оръжие в ръката си. Аз вече се поокопитих. Щом се отървах от първия убиец, ужасът от студената стомана ме напусна и сега се питах само колко желаещи има още да ми вземат живота. Спомних си, че има още двама, а аз имах шест патрона в магазина на пушката и още един пълнител. Стоях готов с пръст на спусъка и с вдигнато петле — сигурен, че няма да ме надвият.

Оказа се, че няма повече нужда от крайни мерки, защото редът беше възстановен, макар че двама от нападателите се бяха скрили някъде в тъмното.

Как успях да си възвърна преимуществото, след като веднъж го бях загубил — още не ми е ясно! Но в едно съм сигурен — паднех ли долу, нямаше пощада! В този момент отчаянието зае мястото на страха и аз се почувствувах готов да се оправя с всичко, което се изправи срещу мен. Аз обаче не се настроих войнствено и няхах никакво желание да преследвам двамата пирати, които побягнаха.

Веднага след втория изстрел, когато отново се почувствувах господар на кораба си, останалите двама излязоха на кърмата, този път по мое нареждане.

Излишно е да казвам какво не бих дал, за да избягна това нещастие или по-точно да имам екипаж от моряци, а не банда главорези. Когато обаче настана моментът на изпитание, за мен имаше само един начин на действие и аз не се поколебах да го използвам. Човек трябва да защитава себе си и семейството си до последен дъх, защото животът е сладък.

По-късно съдът сметна за сериозно обстоятелство факта, че докато синът ми не е имал време да се облече, те всички бяха с ботушите си, с изключение на втория убит, който беше по чорапи. Именно той ме е чакал, както вече казах, на стъпалата към каютата, по които обикновено се качвах и слизах. В съда се изнесоха многобройни косвени улики, които напълно изясниха случая. Малко са хората, които биха искали да говорят на такава отблъскваща тема, а аз още по-малко имам желание да пиша за нея. Дори и това дотук не бих споменал, ако не беше предприемчивостта на един напредващ в службата министерски чиновник, който с чувството, че знае много важни неща и би спечелил някое хонорарче, разду консулските съобщения и по този начин ме принуди да водя цялата битка отново. За да не бъда толкова безжалостен към бедния чиновник, ще добавя, че по време на строгото разследване, извършено след трагедията на кораба, аз не бях подложен на никакви репресии от страна на властите.

Тъй като процесът се водеше в интерес на справедливостта, а не за моите пари, делото скоро беше приключено.

От сърце се надявам, че повече никога няма да срещна хора като тези, които дойдоха от затворите и оставиха злини и нещастия след

себе си.

Скоро след бедата, която сполетя моя барк, работите по товаренето приключиха. Наехме един испанец за капитан да го закара до Монтевидео. Синът ми Виктор замина с него като флаг-капитан.

Изведох „Акуиднек“ извън пристанището и го оставих отвъд шамандурата. Той изглеждаше така стегнат и кокетен, че всеки моряк би му се порадвал. Всички повреди, нанесени от последния пампейро, бяха поправени. Преведох моя красив барк през всички опасности в пристанището и с мъка се разделих с него. Върнах се обратно в града на гребла — бях пуснат под честна дума и както вече казах, трябваше да се явявам пред съда. Друг избор нямах!

СЕДМА ГЛАВА

Веднага след като делото приключи, аз отпътувах с параход за Монтевидео, където баркът беше пристигнал само няколко дни преди това. Когато го намерих обаче, той беше демонтиран до последния блок и приготвен за дълъг престой в пристанището. Бях дал на Виктор строго нареждане да не се меси по никакъв начин в работата на испанеца, а да го остави да има пълен контрол върху почти всичко на кораба. Аз спокойно бих поверил на момчето цялостното командване, макар че беше много младо, но екипажът предпочита да ги командува по-зрял човек, макар и не толкова опитен във ветроходството. Оказало се обаче, че дори и готвачът бил по-способен от капитана в много отношения.

Виктор ме посрещна с мрачна физиономия, а моряците скептично ме погледнаха, когато се качих на борда. Един от тях, когото никога няма да забравя, ме поздрави добродушно и поклати многозначително глава. На другия ден той вече се катереше по мачтите и поставяше реите. Моят бразилски екипаж се оказа съставен от отлични моряци; по мачтите и на палубите на „Акуиднек“ скоро закипя работа и нещата започнаха да изглеждат по-добре.

Разтоварихме, взехме нов товар и баркът се подготви за излизане в морето. Казах, че екипажът ми беше добър, но горките хора бяха обречени на големи изпитания. С много от тях се случи най-лошото — отнесе ги безжалостната смърт преди края на плаването. Нещастieto никога не идва само! Имахме лошия късмет да попаднем на един дребен чиновник от Монтевидео, чиито знания може би бяха повече от тези на един каубой, но това съвсем не беше достатъчно за един консул. Този чиновник успял да пусне на моя екипаж мухата, че смяната на капитана анулира техния договор, и ги придумал да слязат на брега и да си поискат парите за цялото плаване плюс разноските за параход да се върнат по домовете си, все едно че баркът е продаден.

Последвалите събития ще покажат какви огромни затруднения и мъки може да създаде един некомпетентен чиновник, поставен на

отговорно място. Неговата неблагоприятна намеса стана косвена причина за страданията и смъртта, които сполетяха по-късно екипажа.

Можех да докажа на консула и неговия чиновник, че моряците се наемат да работят на кораба, а не капитанът му и че смяната на капитана няма нищо общо с техния договор. Все пак аз платих на екипажа каквото трябваше и оставих на тях да решат дали да се върнат на кораба, или не. Това, което стана, не беше по тяхна вина — бяха ги придумали да постъпят така. Аз знаех, че те искат да се приберат у дома, а баркът щеше да ги закара право там.

Всички отново подписаха договора с изключение на един дългокос андалузец, когото не бих взел обратно на никаква цена. Надниците останаха същите като преди и всички моряци се върнаха на поста си весели и доволни. В очакване на решението на консула обаче те бяха преспали в една заразена къща, където, уви, бяха прихванали възможно най-лошата едра шарка.

Корабът се връщаше у дома. Дори и реките от ром, който можеха да им предложат ловките „ловци“ на моряци в Монтевидео, не би могъл да накара тези трезви бразилски моряци да изоставят кораба си!

„Ловците“ на моряци са сухоземни акули, които напиват моряците и после им обират парите от аванса. На всички моряци се плаща аванс преди плаването, като понякога те получават предварително по-голямата част от надниците си за целия рейс. Обикновено те се качват на кораба, след като похарчат или пропилят парите, или пък някой ги обере. Така че моряците знаят твърде добре какво значи да работиш за изхарчени вече пари.

Когато наближи денят на отплаването, хората ми ме помолиха да ги пусна за половин ден на брега, за да направят покупки за приятелите и роднините си в Паранагуа. Аз с готовност им дадох разрешение да слязат на брега и бях възнаграден, като видях, че всички се връщат на борда в обещаното време и без нито един да е пиян. На утрото, когато трябваше да отплаваме, всички бяха на поста си, пееха „Весело напред“ и бяха щастливи. Само един от тях се оплака от леки тръпки и температура, но каза, че това често му се случва и че с една доза хинин бързо ще се оправи.

Сметнахме го за дреболия и продължихме работата. Два дни по-късно тръпките му се превърнаха в нещо, което не ми беше известно. На следващия ден още двама моряци паднаха на легло с вкочанени

гръбначни стълбове и болки в тила. За мен стана ясно, че на кораба имаше едра шарка!

Незабавно обърнахме към Малдонадо, който беше най-близкото пристанище. Това е мястото, за което се говори в „Пътешествията на Гъливер“, макар че според мен Гъливер греши по отношение на името и местоположението му. Пристигнахме там подгонени от надигащата се буря, която ни връхлетя от изток, придружена със студен дъжд. Вдигнахме сигналите за бедствие и помолихме за незабавна медицинска помощ. Флаговете се развяваха в продължение на трийсет и шест часа, преди някой да дойде при нас. После един уплашен яху^[1] (страната все още беше населена от това племе) дойде на борда с една лодка, карана от две подобни животни, и каза:

— Да, вашите хора са болни от едра шарка.

Той я нарече Vechega, а аз добре разбирах езика на яху. Можех дори да кажа няколко думи и да се разбере криво-ляво.

— Vechega! — изрева той на другарите си в лодката и като се обърна към мен, каза на яху: — Трябва незабавно да напуснете пристанището! — след което скочи в лодката и бързо се отдалечи от кораба заедно с уплашените си придружители.^[2]

Да напуснем пристанището в нашето състояние беше тежка участ, но в Малдонадо моят умиращ екипаж не получи никаква помощ. Затова не ни оставаше нищо друго, освен да тръгнем, ако изобщо можехме и това да направим. Ние бяхме много оредели, но безизходното ни положение ни даде сила да вдигнем котвата и да поставим достатъчно ветрила на мачтите, за да излезе баркът от негостоприемното пристанище. Извън залива ни подхвана попътен вятър и ни понесе към остров Флорес в крайно окаяно състояние. Щорм, който дълго ще помним, ни връхлетя внезапно и на три лиги от острова отбрули ветрилата ни като есенни листа. Ние нямахме сила да прибираме ветрилата и те бяха отнесени, а корабът полетя като обезумял с голи мачти. Една снежнобяла птица дойде и кацна на палубата да се приюти от бурята и да си почине. Това събитие изпълни моряците със страхопочитание: за тях то беше знаменателна поличба и те в отчаянието си изпълзяха на палубата и изтощени се проснаха пред птицата, като молеха Светата дева да каже на господата да ги запази от зло. Върху нас се лееше дъжд като из ведро, вълните блъскаха и люлееха кораба, а денят стана черен като нощ. Щормът духаше от

изток-североизток, а нашият курс беше запад-северозапад, което значеше, че се носехме право пред него. Спомням си, че стоях на щурвала в официалните си дрехи, защото няхах време да се преоблека в мушамените. Това беше дреболия, но то ми напомня, че тогава имах други грижи. Винаги съм бил добър кърмчия и затова в бурята поех управлението на кораба в собствените си ръце. През това време давах нареждания на Виктор и дърводелеца как да правят дезинфекционни средства за себе си и лекарства за болните. Нашата аптечка беше добре заредена. Само на няколко корабни дължини от нас забелязахме Флорес. Проблясващите светкавици разкриха ниските скали на толкова близко разстояние, че когато баркът прелетя покрай тях с огромна скорост, ревът на прибоя надви грохота на бурята. Това ни предупреди, че трябва да се пазим от нова опасност. Завъртях щурвала и баркът като вярно и послушно същество обърна нос срещу вятъра в завета на острова.

Хвърлихме и двете котви с всичката котвена верига, защото щормът се беше превърнал в ураган. Но въпреки усилията ни „Акуиднек“ повлече и двете котви. Чак когато удължихме едната верига, котвата се захвана за дъното и обърна носа на кораба срещу бурята, която целия го разтърсваше.

През цялата нощ треперехме от страх да не би да се скъса и втората котвена верига, но на борда имахме по-голяма опасност, която още повече ни плашеше.

През тази нощ два барка с лоцмани на борда си се бяха разбили при опит да преминат оттам, откъдето „Акуиднек“ само с трима моряци на палубата беше минал без лоцман. С големи трудности спасиха екипажите им и ги откараха в Монтевидео. Когато направихме всичко, което беше по силите на нас тримата, вдигнахме фенер на мачтата, който заблещука в бурята и след това угасна. После, подгизнали и съсипани от умора, паднахме с мокрите дрехи върху койките да починем, да поспим или да слушаме стоновете на умиращите ни другари.

Когато се разсъмна (след тази най-зловеща нощ, която съм прекарвал в морето), вдигнахме сигналите, които съобщаваха за печалното състояние на екипажа и молеха за медицинска помощ. Привечер бурята започна да стихва. Но тъй като от брега не дойде никаква лодка, екипажът на злощастния кораб беше обзет от мрачно

униние. В ужаса си моряците отново започнаха да се молят да бъдат пощадени, за да се върнат у дома при тези, които ги обичаха и чакаха.

На другия ден на нашите повторни сигнали се получи отговор: „Приближете брега!“ Carramba! Ние едва се държахме на котва, та камо ли да вдигнем ветрила и да лавираме срещу вятъра и течението, за да влезем в пристанището! На острова знаеха това много добре, защото аз им обясних със сигнали цялото положение. Бяхме само на миля и половина от брега и флаговете можеха лесно да се различат. В това нямаше никакво съмнение.

Все пак привечер една гемия излезе от пристанището и приближи към нас, управлявана от банда уплашени мухльовци, които едва не я обърнаха! Кърмчията беше по-устат от доктора, а яхуто на носа (забравих да кажа, че все още се намирахме в страната на яху, но това може да се разбере и без обяснения) говореше повече и от двамата. Всичките дръпнаха по една голяма глътка от шише с sacharra^[3]. Докторът, който още на брега беше започнал с една-две глътки, изглеждаше по-храбър от екипажа.

Той още веднъж обърна бутилката и с пиянска смелост се качи на борда, за да донесе един фунт сяр, половин литър карболова киселина и ечемик, колкото да нахраниш няколко пъти една червеношийка. Ние все пак бяхме благодарни на всичко, защото дезинфекционните ни средства бяха на привършване. После, като хвърли един поглед към проснатите мъже, той побърза да слезе от кораба, както направи другият от Малдонадо. Попитах го какво да правя с умрелите през нощта и дали да ги погребя в морето.

— О, не, не! — извика яхуто на носа.

Но докторът многозначително посочи водата край борда.

Тази нощ погребяхме Хосе — морякът, който ме поздрави с откритата си усмивка, когато се качих на кораба в Монтевидео. Бях наредил преди стъмване да докарат камъни на борда под предлог, че ми трябват за баласт на лодката. Знаех, че скоро ще ни потрябват. Към полунощ готвачът ме извика и с отчаян глас ми каза, че Хосе умира, без да се е изповядал. Така тази нощ погребяхме бедния Хосе в голямата река Ла Плата. Чух скръбния плясък на водата, който извести, че един живот е свършил и един човек е стигнал края на земния си път. Но колкото и мрачна, тъжна и жалостна да беше тази картина, аз не

можах да си сдържа усмивката, когато готвачът, който не беше вързал добре камъка за трупа, го хвърли след своя приятел с думите:

— Довиждане, Хосе, довиждане! Вярвам, че ще почиваш в мир!

На другия ден на моя настоятелен зов за помощ от брега получихме същия отговор: „Влезте в пристанището!“ По това време моите хора вече се бяха деморализирали и паникьосали. Те започнаха да се молят, ако няма лекар, който да се опита да ги излекува, то поне да намеря свещеник да ги изповяда. Видях по брега да крачи един католически свещеник и с помощта на флаговете го помолих да дойде на борда. Но той не обърна никакво внимание на нашия сигнал и ние бяхме оставени изцяло на съдбата.

След като погребяхме още един член от екипажа, решихме да не стоим повече на това ужасно място. От английски кораб за поддържане на телеграфния кабел, който излизаше от пристанището, прочели нашите сигнали и докладвали на техния консул в Малдонадо, който пък телеграфирал в Монтевидео.

Тъй като вятърът духаше откъм брега — дано винаги духа така, когато някой мой приятел наближи този бряг, — ние решихме да вдигнем котва или да откачим котвеното въже от кораба без повече губене на време. Бяхме сигурни, че вследствие телеграфното съобщение на брега ще бъдат нащрек и ще ни очакват, надявахме се, че ще излязат и ще отведат „Акуиднек“ с влекало в пристанището, ако се случеше най-лошото и останалите членове на екипажа легнеха болни. Тримата заедно вдигнахме единствената останала котва с деветдесет сажена котвена верига. Веригата на другата се беше скъсала от брашпила по време на щорма.

Обърнахме носа на кораба към Монтевидео — пристанището, откъдето толкова скоро бяхме отплавали, пълни с надежди и приятни предчувствия. А ето ни сега по обратния път с отчаяни и потиснати сърца и оредял състав! Някои от нашите другари бяха вече заминали на най-далечното плаване!

В Монтевидео нещата се пооправиха. След двудневно закъснение останалите болни моряци най-после бяха свалени от кораба. Моят агент намери влекач, който ги взе на влекало в корабната лодка, вързана с въже, дълго триста сажена. По този начин ги закараха до остров Флорес, където дни наред им бяха отказвали да ги приемат! Този път ги съпровождаше заповед от губернатора на Монтевидео и в

края на краищата ги приеха. Двама от моряците бяха минали критичното състояние и отиваха на подобрене. Но горкият готвач, който предано ми помагаше, за да не изостави старите си другари, отиде с тях на острова да се грижи за тях до края, прихвана страшната болест и умря. Там го и погребяха, недалеч от мястото, където неотдавна той самият беше погребал приятеля си Хосе. Смъртта отнесе този предан човек в деня, когато най-после баркът беше потеглил отново на път и минаваше покрай острова. Ние бяхме срещу прозорците на болницата, когато неговият кораб-призрак отплава и го отнесе отвъд хоризонта. По-късно научих, че когато вдовицата му в Паранагуа научила за съдбата на мъжа си, се поминала от скръб.

Работата по дезинфекцията на кораба в Монтевидео стана за някои източник за печалби и те най-безогледно спекулираха с това. На борда бяха донесени цели дузини дамаджани с карболова киселина по три долара едната. Киселината беше разредена и готова за употреба. Изпратиха и един пазач, който трябваше да извърши дезинфекцията и който най-добросъвестно започна да облива собствената си драгоценна личност. Това ставаше в моята каюта на кърмата, което беше най-отдалеченото място от огнището на зараза в предната част на кораба. За него беше по-добре някой друг да дезинфекцира носа, а не той! Колкото и много да беше киселината, аз трябваше да си отворям очите и да спася известно количество за кубриците, докато на кърмата дезинфекторът беше удавил всичко в тази течност по три долара дамаджаната. Хищникът, който кацна на палубата в Малдонадо, изпрати сметка за сто долара. Аз платих осемдесет.

Стойността на всичките тези нещастия, изчислена в пари, колкото и да е неуместно да го споменавам, надвишаваше хиляда долара. Но душевните страдания и здраве, които те ми струваха, не могат да се изчислят с никакви цифри! И все пак аз не бях най-големият страдалец. Най-трудният момент за мен настана, когато трябваше да събера дрънкулките и другите подаръци, които моряците бяха купили за жените и децата си у дома и да ги изгоря или да ги облея с карболова киселина. Тук шапка за синчето, там чифт ботуши за майката и какви ли не още подаръци за семейството — всичко трябваше да се унищожи!

[1] Животни в човешки образ от книгата на Джонатан Суифт. Тук се използва като нарицателно за деградирани и груби човешки същества. Б.пр. ↑

[2] Нашият разговор беше проведен на езика яху, но аз го пиша на английски, защото много от читателите нямаше да го разберат в оригинал. Сигналите, които използвахме, представляваха универсални кодови знаци. Например два вдигнати флага със значение на „Р“ и „Д“ означаваха: „Искаме незабавна медицинска помощ!“ Така с вдигането на два, три или четири флага, които представляват буквите, ние можем да изразим нуждите и желанията си към всеки, който притежава сигналния код.

Сигналната система е толкова проста, че едно средно интелигентно дете би я разбрало. Дори и тези от племето яху, които не са далтонисти, я бяха разбрали. А за да не си забравят урока, на всяка една-две години им пращат по една канонерка да им го припомня с топове. Б.авт. ↑

[3] Казват, че тази sacchara е смърт за всички микроби, дори и за по-големи твари. С една дума, може да убие всичко, освен яху. Б.авт. ↑

ОСМА ГЛАВА

След всички тези тъжни събития аз наех нов екипаж и скоро „Акуиднек“ отново обърна нос към морето. На минаване покрай Флорес забелязахме бреговата охрана да кръстосва наоколо. Казаха ми, че търсели някакъв потънал барк, който се бил появил между два шквала в последната буря с вдигнати сигнали за бедствие на борда. От описаното разбрах, че става дума за нашия барк, който бяха видели в щормата. Флаговете не бяха нищо друго, освен нашите парцаливи ветрила, които се вееха в бурята. Ние не попречихме на търсенето, защото от него никой нямаше да пострада, напротив, можеха да открият нещо ценно. Както вече казах, това беше денят, в който умря моят верен готвач, докато баркът минаваше покрай прозореца на болничната му стая. За нас този ден беше светъл и слънчев. Вярвам, че денят беше светъл и за него!

Като вдъхнахме отново свежия морски въздух, ние вдигнахме всички ветрила към Паранагуа. Светлините на брега скоро заблещукаха на хоризонта и после изчезнаха. Преобладаваше хубаво време, но вятърът беше насрещен. Ние все пак напредвахме и с всеки ден скъсявахме разстоянието към нашето пристанище. Един ден обаче, когато приближихме някакъв остров, населен само с птици, корабът изведнъж спря на едно място, сякаш не можеше да плава по-нататък! Бяхме като омагьосани! Познах това място. Един много скъп мой приятел беше стоял до мен на палубата и беше гледал този остров! Това беше последната суша, която той видя. Аз с радост бих направил обиколка около острова, но един полъх на попътен вятър ни понесе и ни отдалечи на няколко лиги от него. На залез-слънце вятърът стихна и течението ни върна толкова назад, че на другия ден се намерихме на противоположната страна на острова. Тогава отново задуха попътен вятър и като минахме този път откъм вътрешната страна на острова, най на края направихме пълен кръг около него.

Оттам нататък попътни и насрещни ветрове издуваха ветрилата ни, докато най-после стигнахме пристанището, за където бяхме

тръгнаха.

Жена ми и Гарфилд бяха останали през цялото това плаване в Антонина, на дванайсет мили нагоре по течението от залива Паранагуа. Скоро след нашето пристигане градчето звънна от детски стъпки, които маршируваха в такт с музиката на собствения им детски оркестър. Начело на оркестъра крачеше моят хлапак с нова-новеничка хармоника за деветдесет цента, която го правеше обект на завистта на цялата тълпа. Скърбите на миналото отлетяха или бяха заключени в долапа у дома — най-подходящото място за минали нещастия.

Колко тежко беше за всички ни това плаване до Монтевидео! Не след дълго оцелелите моряци се върнаха по домовете си. По лицата им имаше ужасни белези! Те бяха така обезобразени, че аз не бих ги познал, ако те не ме бяха спрели и заговорили!

С удоволствие си спомням за добрия характер на моите бразилски моряци и горко жала за тяхната злочастна участ! Ние може пак да се срещнем — *quim sabe*^[1]!

Като се свързахме, доколкото можахме от тези тъжни събития, ние се заехме с нова работа — да закупим и вземем на борда товар от прочутото бразилско дърво. Преместихме „Акуиднек“ в един ръкав на залива и го вързахме в подножието на девствена гора на двайсет минути път с кану до селото Гуаракасава, където скоро започна товаренето.

Дървеният материал, който се сече в тази област, макар че е много тежък, се пренася на ръце до водата. Там го връзват върху канута и го пускат по течението до кораба.

Тези канута, които понякога се правят от секвоя, са много изкусно издълбани и старателно огладени. Те са едновременно и файтонът, и каруцата на семейството, с които се ходи в града или се кара ориз на мелницата. Там, където има канута, пътищата са почти непознати: мъже, жени и деца еднакво добре владеят изкуството да карат кану, и то почти до съвършенство. По тези места не са и чували за каруца, а дори и оседланият кон по крайбрежието е рядък случай. Всъщност в Гуаракасава имаше един кон и неговият собственик беше видна личност.

Семейното кану, за което току-що споменах, може да пренася до няколко тона. То е изящно украсено с резба над водолинията и е боядисано, както жителите на Нюкясъл биха казали, „не с вашите

крещящи цветове, а с хубаво и чисто червено и синьо“. Понякога обаче ги боядисват и в зелено.

Цената на тези красиви канута се движи от 250 долара — колкото струват великолепните каляски — до пет милрейса (2,50 долара) за едноместните лодки.

Големи или малки, за канутата се полагат нежни грижи и се поддържат така, че да се запазят много години.

Единственото друго скъпо нещо, за което държи и най-бедният бразилец, е неговата предана жена, която често придружава своя съпруг и гребе заедно с него срещу течението. В Бразилия семейните връзки са здрави и красивото цвете на приятелството избуява на воля в слънчевия климат на тази страна. Почти през цялата година по крайбрежието между нос Фрио и Санта Катарина духат много редовно бризите от морето и сушата. Затова там ветрилата са много популярни сред почти земноводните жители на този бряг. Те обичат водата, плават по нея като патици и са родени моряци.

Когато вятърът стихне, те грабват греблата или някой дълъг прът, с който с лекота придвижват своите канута. Собствениците на по-малките лодки застават прави и с помощта на пръта могат да достигнат голяма скорост. При безветрие по-големите канута се придвижват от няколко гребла, които са прихванати със здрави ключове. В тях греблото стои хлабаво, така че гребецът да може свободно да го движи с ръце.

Тези канута браздяха гладките води на заливите и реките с елегантните си и стройни носове и представляваха гледка на ненадминато майсторство и изящество.

В дневника си имам една записка, която съм направил към края на товаренето в Гуаракасава и която обективността на историка изисква да бъде цитирана:

„Гуаракасава, 20 декември.

Досега бях очарован от честността на местните бразилски жители, изкуството им да плават и да управляват канутата си, но илюзията, че тук цари съвършеният рай, рухна безвъзвратно. Открих, уви, че и тук е дало отражение грехопадението на Адам: днес, когато товарехме дълги

пръти, негърът, който ги броеше, упорито броеше един и същи прът по два пъти. Когато началото на пръта се качваше на борда, той казваше «едно», а когато вдигнеха края му, той извикваше «две».

Аз лесно се справих с този проблем, но напуснах Гуаракасава с нараненото чувство, което човек изпитва, когато се мъчат да го убедят, че едно и едно прави четири.

Коледа на 1887 г. прекарахме в Гуаракасава. Скоро товаренето завърши и когато потеглихме през залива, в един момент вятърът и теченията притиснаха барка към една опасна пясъчна плитчина, той не успя да се измъкне и заседна. Пуснахме котвата да го закрепим, но тя не можа да се задържи в коварните пясъци. Корабът се повлече и заседна на борд, като едната му страна беше обърната към вълните. Силното вълнение, което се надигна, го блъска в продължение на три дни по цялата му дължина. Вълните се сгромолясваха върху стенещия корпус, докато най-последно му пречупиха гръбнака и сломиха «сърцето»! Така или иначе корабът беше вече свършил! След двайсет и пет годишна вярна служба тук «Акуиднек» намери края си!

С големи трудности се бях сблъскавал и тежко бреме бях носил, но планина, уви, не можех да пренеса. А сега бях попаднал в положение, където умението и енергията ми не можеха да ми помогнат. Какво трябваше да правим? Какво можехме да направим? Имахме вид на корабокрушенци, изпаднали в беда далеч от родината си.

Не беше време и за сълзи, защото всички от екипажа бяха спасени, нито беше за смях, защото загубите ни бяха огромни.

Но морето се успокои и аз продадох останките на кораба, които бяха откарани след стихването на бурята. След като изплатих от приходите заплатите на екипажа, за мен и семейството ми остана една малка сума. Тогава се замислих за бъдещето и за начин да се отървем от заточението. Екипажът, състоящ се само от чужденци, си намери превоз до Монтевидео, откъдето се бяха качили на «Акуиднек» на мястото на пострадалите бразилски

моряци. Но мен и моето семейство тази възможност не ни задоволяваше, защото ние искахме да се върнем у дома, а нито един кораб не пътуваше в нашата посока.“

[1] Кой знае! (порт.). Б.пр. ↑

ДЕВЕТА ГЛАВА

*Без облаци напред към синята
далечина!*

*Посрещаме вълните със велика
радост;*

*вдигнете всички изпокъсани
платна,*

*надеждата на храбрите е
нашата младост.^[1]*

Масанейл

o

Когато всичко ценно от останките на „Акуиднек“ беше спасено, се оказа, че ние все още бяхме собственици на някои вещи, които скоро щяха да добият огромна стойност за нас, особено компасът и морските карти. Те, макар и повредени, все още можеха да послужат. След като се оказа, че и хронометърът е цял и невредим, аз вече не бях в недоумение и знаех какво да правя, а жена ми и синовете ми се съгласиха с моето решение.

Планът накратко беше такъв: ние не можехме да изпросим пари за връщане, нито можехме да стоим без работа сред местните жители. Разбрахме, че ще ни е нужна повече смелост да останем в тази далечна страна, отколкото да се върнем в родината с лодка, която решихме да построим за тази цел.^[2]

Синът ми Виктор с голяма гордост и разбиране се включи с цялото си сърце в замисъла, който обещаваще бързо завръщане у дома. Той се отдаде с цялата си душа на лодката, като работеше като стар и опитен майстор.

Преди обаче да се заемем с това начинание, ние обсъдихме всички възможности. Бяха взети пред вид бързите океански течения

около носове и коралови рифове. А най-опасно от всичко, което ни очакваше, бяха свирепите тропически бури, които непременно щяхме да срещнем.

Но лодката — решихме ние — трябва да е сигурна и здрава, така че да не се страхуваме да ѝ поверим живота си дори и при буря.

Запасен с опит за кораби и лодки от всякакви размери и в много морета, аз се заех да построя според познанията и средствата си един съд, който да бъде най-добре приспособен да се справи с всякакви метеорологични условия и обстоятелства. Моето семейство одобри замисъла ми и се зае с всички сили да помага.

Мореходността трябваше да бъде първата и най-важна черта на нашия миниатюрен кораб. Освен това качество той трябваше да плава добре поне с попътни ветрове, на които главно разчитахме. По време на плаването се оказа, че правилно сме преценили и по-голямата част от пътя изминахме с благоприятни ветрове.

Многобройните опасности, през които бях преминал, и тежките загуби бяха дали своето отражение върху здравето и нервите ми. Дългите карантини, скъпите дезинфекционни операции и разорителните лекарски визити бяха прехвърлили моите долари в чужди ръце. Но тъй като все още се намираше някоя и друга пара, а в главите ни узряха планове как да се върнем у дома, ние се заехме за работа с няколкото инструмента, спасени от кораба. Скоро се оказахме собственици на нов кораб, чиято постройка, размери, модел и стъкмяване ще опиша подробно, като започна първо с описание на инструментите, с които го направихме.

За начало имахме брадва, тесла и два триона, свредел с диаметър 1/2 инча, друг с диаметър 6/8 инча и още един от 3/8 инча; две големи игли за ветрила, които нарязвахме за пробой, една замба и най-ценния от всички инструменти — една пила, която намерихме в стар чувал за ветрила, изхвърлен от вълните на брега. Без усилие си направихме и винкел, а две тънки бамбукови пръчки ни послужиха за пергел. Със ситно счукан въглен, смесен с вода, намазахме канапа, от който имахме достатъчно под ръка. Когато трябваше да се пробие дупка, по-голяма от нашия най-голям свредел, нагорещявахме парче желязо, с което пробивахме дупка от желаниния размер. Така че в края на краищата ние разполагахме с доста добър комплект от инструменти за нашата работа.

Нямахме стяги, каквито използват лодкостроителите, но им направихме заместители от кривите стъбла на гуавата и дървото масарандуба.

Когато дървеният материал от товара на загиналия кораб се оказваше неподходящ, сечахме дървета от близката гора. Някои от дърветата, които търсехме за различни части на кораба, имаха странни имена: argebah, guanandee, batetenandin, glastapai и т.н. За последното не използвахме триона, защото беше много твърдо, а го сечахме с брадвата. Не забравяхме, че имаме само една пила, а сечивата с острие можехме винаги да наточим на камъните на близкия поток.

Няма да описвам многобройните трудности, с които се сблъскахме при построяването на лодката. Една от последните беди беше тропическата треска, която ни причини много страдания. Но всичко това и много други пречки в края на краищата бяха преодолені от нашата енергия, която растеше заедно, с лодката. Строежът на съда бързо напредваше. Работехме непрекъснато през цялата седмица и почивахме само в неделя, когато правехме отчет какво сме извършили през седмицата и обмисляхме с какво и как да се заемем през следващата седмица.

Черната работа като нарязването на кедровите талпи, които бяха основния материал за лодката, се извършваше от туземците. След това се искаше много рендосване и изглаждане, докато дъските добият необходимата форма. Дъното беше направено от желязно дърво 1 1/4 инча на 10 инча. За бордовете и палубата използвахме червен кедр, като всички, освен две дъски минаваха по цялата дължина на съда. Това разпределение на изключително тежко дърво на дъното и леко дърво на бордовете и палубата изигра голяма роля за устойчивостта на съда.

Желязното дърво беше тежко като камък, докато лекият и еластичен кедр придаде плаваемост и гъвкавост на съда, които качества за нас бяха много важни.

Свързките набавихме от най-различни места — някои от фалшборда на разбития кораб, други приспособихме от пантите на врати и люкове, а трети направихме от металната обшивка на съда, която туземците стопиха и от нея изляха пирони. Туземците ни снабдиха също с около десет килограма пирони от чиста мед, за които заплатих с медни монети, като разменният курс беше два килограма монети за едно кило пирони. От същите монети, наречени dumps^[3] изрязвахме малки ромбчета, пробихме им в средата по една дупка и ги

приспособихме за шайби на пироните. Малките болтове с уши, които успяхме да свалим от бизангика на „Акуиднек“, влязоха в полза като скрепващи болтове на палубата на новия кораб. Когато пироните бяха прекалено дълги, ние ги режахме до необходимата дължина, като остатъците не се хвърляха, а отново се стапяха и от тях се правеха нови пирони.

В близките села успях да купя големи болтове с гайки, които се използват за каруци. Приспособявах ги за необходимата дължина, като от вътрешната страна им набивах по едно парче дърво и после стягах гайката отвън, докато влезе в дървото и се изравни с дъските. После завъртах болтовете отвътре навън и дъските се стягаха като в менгеме. Направих обшивката клинкерна, защото без съмнение това е най-здравият начин за постройка на съд.

Винтовите болтове, които бяха седемдесет на брой, ни излязоха заедно с медните пирони много скъпо, докато дървените гвоздеи, които също използвахме за скрепване, струваха само труда за направата им. Бандажите, които използвахме на някои места за скелета на рубката, не струваха нищо, защото се правеха от влакнестата кора на дървета, от която можехме да си обелим, колкото ни трябваше. Общо взето, нашите материали не бяха скъпи, тъй като дървото, което беше най-важното, струваше към три цента квадратния фунт. Независимо дали беше палисандрово или желязно, кедър или махагон, цената беше почти същата, но малко по-висока от цената на обикновен дървен материал. Така че ние спокойно си подбирахме най-доброто дърво, тъй като хубавият дървен материал изисква много по-малко работа за обработването му.

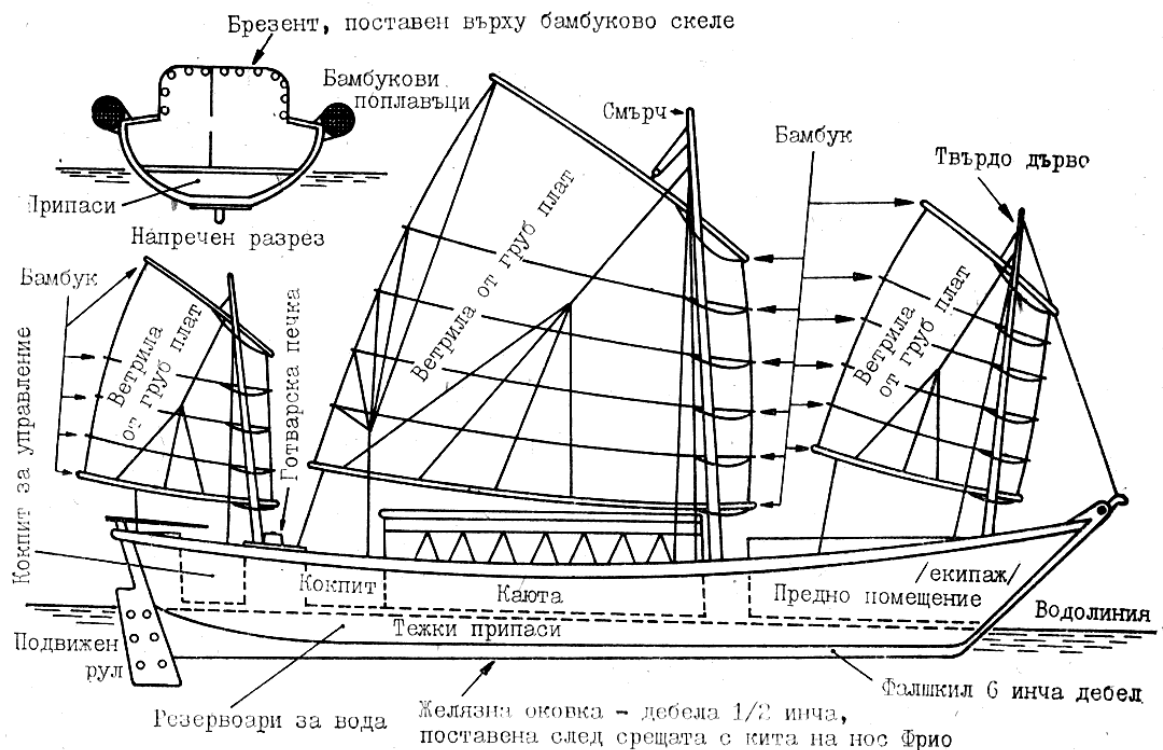
След като обработихме този разнообразен дървен материал и направихме от него шпангоути и дъски за обшивката, ние здраво скрепихме и вързахме всичко. Така се получи един здрав и мореходен съд, който трябваше да издържи на всички изпитания в океана.

След като завършихме корпуса, ние кроихме, майсторихме и къде с помощта на „дървения ковач“, къде с повече въображение направихме мебелировката на помещението. По време на плаването тя се оказа не по-малко сполучлива, отколкото ако беше направена в някоя корабостроителница, и то за много пари.

Моите строители не се плашеха от нищо и на 13 май — денят, в който бяха освободени робите в Бразилия — ние пуснахме нашия съд

на вода и го нарекохме „Либердаде“ (Свобода).

С неговите 35 фута пълна дължина, 7 1/2 фута широчина и три фута газене — кой би казал, че това е малък кораб?



Скица на „Либердаде“. Дължина — 35 фута, широчина — 7,5 фута, газене — 2,5 фута, тегло — 6 тона.

За модел ми послужиха моите спомени за лодките дори от нос Ан и една фотография на елегантен японски сампан, която носех със себе си. Затова, както може да се очаква, в завършен вид „Либердаде“ приличаше и на двата типа.

Стъкмяването беше направено по модела на японския сампан, за който смятам, че има най-удобното лодково стъкмяване в целия свят.

Такава беше лодката, или кануто, както предпочитам да го наричам, с което се канехме да плаваме до Северна Америка и до дома. Всички бяхме заети с постройката на съда и миналите беди бяха забравени. Госпожата уши ветрилата, и то какви ветрила!

Виктор се беше справил добре с ролята си на дърводелец, въжар и общ работник. И за нашия малък мъж Гарфилд се беше намерила работа. Той държеше чука, с който занитвах пироните, и даваше съвети за предстоящото плаване. Всички бяхме заети и никой от нас не се сети

да помисли какво ни готвеха пристанищните власти от най-близкия град. Те твърдяха, че уж не могат да издадат паспорт на такъв малък съд за такова далечно плаване.

След това автора и конструктора на малкия съд го хвана отново маларията и така бях принуден три дни да остана на легло. На мен изведнъж ми хрумна, че в спасената от корабкрушението аптечка има малко арсеник. Взех няколко дози от него (като започнах, разбира се, с малки) и скоро почувствах как под влияние на тази смъртоносна отрова маларията започна да се изцежда от моя организъм. Увеличих малко дозите и това ми подеждва така благотворно, че с всеки изминат час състоянието ми се подобряваше и след няколко дни бях напълно здрав. Колкото и да изглеждаше нелепо моряци да бъдат преценявани от пристанищните „попови лъжички“, ние все пак трябваше да се подчиним, защото „поповите лъжички“ бяха много.

Някъде по онова време — както казват астролозите — дойде пратеник от митницата, като ме помоли да отида там по пладне на другия ден. Обзе ме безпокойство. Вярно е, че пратеникът ми предаде заръката на властите по възможно най-любезния начин, но това не означаваше нищо, тъй като бразилците са винаги любезни. Това събитие, колкото и дребно да изглежда сега, едва не ме хвърли отново в треска.

Какво бях направил?

Отидох на другия ден, след като цялата нощ бях сънувал кошмари. Бях готов да обещаая, че друг път няма да правя така! Когато се представих в канцеларията на любезния началник, аз разбрах, че не ме е викал, за да ме накаже за някое мое провинение, а има добра вест за мен. Малката „Либердаде“ — отбеляза той — била привлякла вниманието на неговите хора и собственото му любопитство, тъй като била „красив и добре построен кораб“. Бяха изказани още много ласкателства, които аз се престорих, че приемам с изненада, но си казах на ум: „Мисля, че сте прав, господине, а имате и добър вкус, макар и да сте митничар.“

За да не навлизам в повече подробности, само ще кажа, че след всички тези похвали последва предложение да построя лодка за митницата. Но тъй като неговото правителство нямало да даде пари за нова лодка, той ми посочи един стар съд, на който трябваше да се

смени килът, обшивката, шпангоутите, форщевенът и ахтерщевенът и ме попита не мога ли да го ремонтирам.

Помолих да ми дадат време да обмисля това предложение. Колкото и да бяха ласкателни думите на чиновника и щедро обещаното възнаграждение, аз нямах никакво намерение да оставам в тази гореща страна и да рискувам отново да се разболея от малария само за да „ремонтирам“ лодката. Но все още оставаше старата пречка — паспортът, от който смятахме, че зависи плаването ни.

За да ускорим нещата, ние решихме да си извадим разрешително за риболов. Чудех се как не съм се сетил по-рано за това, след като едно време самият аз бях риболовец! Заех се с нова дипломатическа мисия и започнах привидно да се подготвям за риболовна експедиция. За тази цел беше сплетена мрежа, която при всички случаи щеше да ни бъде от полза. След това се запасихме с кукички, влакно и едно котвено въже. Въжето беше оплетено от стъблата на дълги лози, които растяха по плитчините точно над границата на прилива. От няколко стъбла можеше да се оплете много здраво, леко и еластично въже, което ставаше за котвено или за плаваща котва при буря. За десет милрейса (пет долара) туземците ни изплетоха деветдесет сажена от това въже.

Котвата ни падна почти от небето. Аз бях измайсторил дървена котва от тежко дърво, но един ден при нас дойде як фермер и донесе една лодъчна котва. Той каза, че робите му я използвали за ченгел над огнището.

— Сега вече те са свободни и всички си отидоха — каза той — и на мен повече не ми трябва тази кука.

Той хвърли око на шевната машина, на която бяхме ушили ветрилата и вече не ни беше нужна. Направихме размяната и получихме трофейната котва, като собственикът прибави нещо отгоре. След тази добра находка дървената котва беше прибрана за резерва.

Подир всички тези приготовления нашият плавателен съд заприлича на малка едномачтова рибарска лодка и аз започнах да се чувствавам в стихията си от едно време, без да се страхувам повече за прехраната на семейството си, тъй като по нашето крайбрежие познавах добре местата за риболов. Пристанищните власти охотно ни издадоха един документ, който в превод означаваше „разрешително за риболов вътре и вън от залива“.

— На какво разстояние извън залива можем да ловим риба с този документ? — попитах аз.

— *Quem sabe?* — каза чиновникът. (Буквално това се превежда „Кой знае?“, но на испански или португалски обикновено означава „Никой не знае!“ или „Не ме интересува!“)

— Адиос, сеньор — каза любезният чиновник, — ще се срещнем на небето!

Това означаваше: „Щом толкова настоявате — вървете, но аз официално не трябва да знам за това. А вие и без това ще отидете на дъното.“ Но точно тук той и много други грешаха.

След като се сдобихме с необходимия документ, ние започнахме да товарим провизии за плаването. Ето какво взехме: 120 фунта сухар, 25 фунта брашно, 30 фунта захар, 9 фунта кафе. От кафето, което беше препечено и стрито на фин прах, пихме двойно по-дълго, отколкото ако беше приготвено по начина, познат в Северна Америка, а и на вкус беше възхитително. Взехме още три фунта чай, 20 фунта свинско, 100 фунта изсушено говеждо, 20 фунта сушена треска, две бутилки мед, 200 портокала, 6 връзки банани, 120 галона вода, а също така една кошничка ямс и десетина стръка захарна тръстика, които щяхме да ядем вместо зеленчуци.

Аптечката ни беше запасена с бразилски орех, пипер и канела. За плаването не се нуждаехме от никакви други лекарства или подправки, освен готварска сол, но и от нея имахме достатъчно.

Мускетът и карабината, които вече ни бяха помогнали, заедно с мунициите и три къси тежки саби бяха прибрани на специално място, за да бъдат използвани в случай на необходимост.

Леките предмети складирах в двата края на кануто, а по-тежките в средата и ниско по дъното, като по този начин икономисах място и увеличих устойчивостта. Над провизиите, складирани по средата на корпуса, поставих под, а над него опънах платнище, което се издигаше на три фута над палубата. По този начин се получи едно помещение, високо четири фута и дълго дванайсет фута. Скелетът му беше направен от бамбук и то ни служеше и за склад, и за каюта. Това разположение на помещението по средата даде възможност койките на моите пътници да бъдат поставени на мястото, където люшкането най-малко се чувствуваше. Но при всичките наши усилия ние трябваше да се примирим и да приемем денонощното блъскане на вълните.

Обмислихме и взехме предохранителни мерки за всичко, доколкото ни позволяваха възможностите и уменията. Гъвкавите и леки бамбукови стъбла бяха използвани при всички случаи, където имахме нужда от пръти: за подпори и скелета на каютата, реи за ветрилата и най-после за буртици, прикрепени към планшира, които в случай на преобръщане щяха да изправят лодката отново в нормално положение. Всяка клетка на бамбуковото стъбло представляваше въздушна камера с по няколко фунта плавателен капацитет, а ние имахме на кануто хиляди такива камери.

Най-важните продукти от нашите провизии като брашното, хляба и кафето бяха херметически запечатани. В случай на преобръщане нашият кораб не само щеше да се изправи, но провизиите нямаше да се намокрят и объркат. Щеше да е необходимо само да се изчерпи водата и лодката да се насочи отново по нужния курс. Оказа се обаче, че не ни било писано да изживеем такова изпитание или премеждие.

Докато всички осъзнавахме, че ни очакват много и непознати преめждия, малкият Гарфилд се страхуваше най-много от акулите. По време на плаването уловихме един чудесен екземпляр с пет реда бисерни и остри като пики зъби.

Казват, че някои от тези чудовища имат по девет реда зъби, а това, че са винаги гладни, се признава от моряци с голям опит.

Как могат някои моряци да се къпят, което те често правят, пред лицето на такава ужасна опасност? Това е нещо, което никога няма да разбера! Те, изглежда, искат да се преборят с опасността, но това е излишен риск, за който понякога се заплаща с живота. Преди известно време вторият помощник на един барк бил прерязан до кубинския бряг на две части и те били погълнати цели от една огромна акула, която той предизвикал. Скоро след това хванали акулата и от отвратителния търбух на чудовището извадили останките на този човек.

Но нека да оставим темата за акулите и да се върнем към плаването на „Либердаде“.

[1] Стиховете преведе Петър Алипиев. ↑

[2] Аз бях длъжен да приема тази възможност, в противен случай щях да заведа семейството си в родината като просяци. Бях загубил цялото си състояние — какво повече да обяснявам? Пък и всичко това не стана по мое желание. Б.авт. ↑

[3] Стара австралийска монета. Б.пр. ↑

ДЕСЕТА ГЛАВА

Скоро дойде моментът да изпитаме високите качества на нашето кану. След като поплавахме няколко дни из залива, за да се нагодим към новия съд и да поставим всичко на мястото му, ние пресякохме плитчината и излязохме в открито море. Но шест кораба останаха вътре в залива, така да се каже „скрити зад плитчината“, защото лоцманите им смятаха, че навън е твърде бурно, и не искаха да рискуват. Докато ние излизахме в морето, самите лоцмани стояха на носа, кръстеха се и викаха, че отвъд плитчината е много лошо. Но „Либердаде“ пое по своя курс и нейният екипаж никога не съжали за това.

От югозапад духаше вече поутихналият пампейро, който беше вдигнал голямо вълнение. Огромни вълни се разбиваха с оглушителен рев над барата и представляваха внушителна гледка. Но нашият малък кораб се промъкна през тях като риба. Как спокоен и волен се чувствуваше той сред морските стихии!

От всички вълни, които яростно се разбиваха около него през този ден и често го обръщаха на борд, нито една не го заля или дори не прехвърли борда. От битката с бурята и големите вълни той излезе победител. После ние обърнахме по вятъра и „Либердаде“ охотно разгъна ветрила и литна като птица.

Изискваше се голяма решителност и смелост, за да се впуснеш в първата буря с такава малка лодка, след като години наред си плавал с големи кораби! Но за да се върнем обратно, се изискваше много по-голям кураж, тъй като мислите за родината бяха завладели умовете ни.

В този момент при мен се върнаха спомените за малките кораби, на които бях плавал, и старата любов ме завладя отново. Нашето корабче се отдалечаваше от брега и екипажът в един глас извика:

— Да продължим!

Огромните вълни на Южния Атлантис се търкаляха към брега, а когато достигнеха десет сажена дълбочина, се прекатурваха и се

превръщаха в ревящи грамади с пенести върхове. Това правеше невъзможно нашето приближаване към сушата.

Очевидно беше, че най-безопасният курс беше към открито море, далеч от брега, където вълните, макар и големи, бяха равномерни. Те се гонеха под нашия малък кораб, който танцуваше като пращинка върху океана напред по своя път. Двадесет и четири часа след като излязохме от пристанището на Паранагуа, ние се изравнихме с нос Сантос — това беше преход от 150 мили.

Точно когато заобикаляхме носа, за да влезем в пристанището на Сантос, върху нас врълхлетя поривист шквал, раздра ветрилата ни на парцали и ни отнесе в Сантос под голи мачти.

Там случайно попаднахме на един стар приятел — капитана на пощенския параход „Файненс“ Бейкър, — който тъкмо се готвеше да отплава за Рио. На другия ден от приятелския кораб ни хвърлиха едно въже, за което ние се вързахме, и бяхме взети на буксир до Рио. Жена ми и най-малкият моряк се качиха на парахода, а Виктор остана с мен на кануто. Той през цялото време стоя с брадва в ръце, готов да пререже буксирното въже, ако стане необходимо, а аз управлявах.

— Внимавайте — извика Бейкър, когато параходът потегли, — внимавайте да не ви измъкна кануто изпод вас!

— Заминавай с пощата си, Бейкър — успях да извикам аз, — внимавай да не ти гръмне параходът, че жена ми и синът ми са на борда му. А аз ще имам грижата за другия край на въжето.

Бейкър достигна с парахода си до тринайсет възла, но „Либердаде“ издържа!

Въжето, с което ни влачеха, беше 1 1/3 инча дебело и деветдесет сажена дълго. На моменти, когато параходът се издигаше върху някоя вълна, а кануто оставаше на противоположната страна на вълната зад кърмата на Бейкър, въжето се изопваше като струна на арфа. Друг път то се отпускате и увисваше под долната част на вълнореза. Това ставаше само за миг, защото в следващия момент параходът отново се гмурваше напред и въжето се опваше и рязко ни издърпваше напред, при което целият корпус тежко потреперваше. При тези обстоятелства беше наложително да управлявам само направо, защото едно отклонение наляво или надясно би означавало край на кариерата на „Либердаде“ — тя щеше да иде право на дъното. Затова в продължение на двайсет часа аз трябваше да стоя на щурвала, тъй като бях най-

старият и опитен кърмчия на борда. Но аз се чувствувах добре и не бях уморен, преди Бейкър да разлее масло върху „неспокойните води“. След това се уморих и ми омръзна.

Виктор стоеше под платнището с брадва в ръце, готов да среже въжето, което беше така вързано, че можеше да го достигне отвътре и да го отреже моментално, ако кануто по една нещастна случайност се отклони встрани.

Аз се страхувах, че на момчето ще му се доспи и ще задреме, но моите многократни викове „Виктор, не мърдай оттам!“ винаги го сварваха на поста му, макар че от бързото движение му се виеше свят.

Тежките пръски ме мокреха на щурвала, но те сякаш измиваха от мен миризмата на сира и дезинфектори и това ме ободряваше.

Навсякъде около нас се вдигаха объркани и опасни вълни, които често бяха много по-високи от планшира на кануто. Но благодарение на стройните си обводи то се държеше устойчиво върху тях и се плъзгаше леко отгоре им.

Това препускане с кануто беше едно вълнуващо и полезно за всички ни преживяване. Ние получихме неоспоримо доказателство, че този малък плавателен съд е изключително мореходно корабче, защото нямаше по-добро изпитание за него от влаченето на буксир.

Капитанът на парахода нареди от време на време да разливат масло във водата, за да се намалят пръските и разбиването на вълните. Но за мен на щурвала това беше допълнително неудобство, защото голяма част от маслото ме обливаше целия и по лицето. Чух капитана да извика на един от своите помощници (който между другото беше стар китоловец, а китоловците по някаква необяснима причина никога не са изпитвали особено уважение към търговските кораби):

— Господин Смит!

— Ест, сър — каза старият Смит.

— Господин Смит, излейте маслото!

— Ест, сър — отговори весело старият китобоец и усърдно се зае да изпълни заповедта.

След по-малко от пет минути целият бях оплескан в масло, а лодката ни беше омазана от кила до клотика.

— Сега е много добре — извика Смит.

— Всичко е наред — каза Бейкър.

Но според мен нищо не беше в ред.

През това време вятърът беше станал насрещен и преди да влезем в пристанището на Рио, аз се бях нагълтал с масло в такова количество, което би излекувало охтичав в най-напреднал стадий на болестта.

Чух Бейкър да казва, че много няма да се учуди, ако „Слокъм се удави“. Но докато кануто вървеше право напред и не се отклоняваше, с мен нищо не можеше да се случи. Пристигнахме в Рио здрави и читави след най-вълнуващото пътешествие с лодка в моя живот. Аз бях решен да не режа буксирното въже, което така добре ни теглеше, и знаех, че и Бейкър няма да ни отвърже от кораба си, защото въжето беше негово.

В Рио разбрах, че мога да сменя разрешителното си за риболов с документ от по-голяма важност, който можех да получа от министъра на корабоплаването.

Не един ловък лингвист беше готов да упражни влиянието си в мой интерес пред гореспоменатия високопоставен чиновник. Но след един месец открих, че работите ми се придвижват със скоростта на холандска фрегата, попаднала в безветрие и насрещно вълнение. Нашият достопочтен консул генерал Х. Клей Армстронг ми намекна каква може да бъде причината и как да я отстраня. Тогава сам се заех с уреждането на документа, което трябваше да направя още от самото начало. Скоро се свързах с чиновници от различни отдели, които имаха желанието да ми помогнат без намесата на външно „влияние“.

Маркис, командир на флотилия, ме препоръча на министъра на корабоплаването „от уважение — както каза той — към американските моряци“. На новия документ пишеше *Passe especial* и имаше печат колкото супена чиния. След това един пристанищен морски офицер ме представи на добрия администратор, който също ми издаде *Passe especial* с печата на митницата.

Сега ми оставаше само да се снабдя с медицинско, за да го прибавя към купчината от документи, които биха свършили работа и на един военен кораб. Тъй като Рио имаше славата на място със здравословен климат, аз получих медицинското без всякакви трудности. С това нашата екипировка беше комплектувана.

Тук се срещнах и с нашия посланик, едно от задълженията на когото беше да бъде нащрек и да защитава интересите на това американско корабче-сираче. Ето какво ми каза той:

— Капитане, ако вашата „Либердаде“ е в такъв добър вид, в какъвто са и вашите документи (които ми бяха издадени от бразилските власти), вие ще пристигнете благополучно.

След това добави:

— Ако лодката изобщо стигне у дома, тя ще представлява голяма рядкост.

Коего аз веднага изтълкувах като „ще имаме добри шансове да окачат снимката ви в някой долнопробен музей“.

За един капитан и корабовладелец с дългогодишен опит това беше една твърде интересна форма за насърчение. Нашите бразилски приятели обаче не се съмняваха в успеха на плаването. „Ние вярваме — пишеше «Journal Opiz» от Рио — в хладнокръвието и смелостта на дръзкия американски моряк и очакваме в скоро време всички вестници от Стария и Новия свят да съобщят за благополучното пристигане на този чудесен малък съд в желаното пристанище. Ние също ще се гордеем с това!“

Изпратени с такива сърдечни благопожелания от всички наши *приятели*, ние се сбогувахме с Рио и на 23 юли 1888 г. потеглихме на път.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Както вече казах, на 23 юли 1888 г. ние отплавахме от Рио де Жанейро.

Тъй като този ден духаха насрещни, при това слаби ветрове, направихме много малък преход. Когато се стъмни, хвърлихме котва на двайсет мили източно от входа на залива на Рио близо до брега. Заспахме под грохота на дълги, хълмисти вълни, които ни люляха цялата нощ и разбиваха огромните си тела в непоклатимите скали. Преди да си легне в койката, Гарфилд беше обзет от тревога, чиято причина не беше безпокояла никого преди това.

— Мамо — извика той, докато нашият малък барк се издигаше и спускаше по огромните вълни, а малкият моряк се прекатурваше ту на едната, ту на другата страна в малкото помещение и се мъчеше коленичил да прочете вечерната си молитва, — тази лодка е толкова малка, че не мога и да се помоля в нея!

Но тази трудност беше преодоляна с времето и Гарфилд се научи да стои на вахта не по-зле, отколкото на колене за молитва. Изпълнен с увереност, че всичко ще мине добре, той си лягаше нощем и спеше така спокойно, както всеки добър християнин на суша или на море.

На разсъмване вдигнахме котва и отново залавирахме на изток със същия насрещен вятър и насрещно вълнение. През нощта продължихме плаването, а на другия ден стигнахме нос Фрио, където хвърлихме котва близо до входа на едно удобно пристанище.

За два дни от тръгването изминахме 70 мили.

Тъй като вятърът и течението бяха неблагоприятни, бяхме принудени да останем извън пристанището и да изчакаме изгодна за нас промяна. Както се бяхме разположили на котва, един огромен кит, който душеше наоколо, мина под кануто, разтърси ни здраво и ни хвърли в голяма паника. Това се случи точно когато обядвахме. Излишно е да казвам, че този път минахме без десерт. Величественото морско животно, дълго между петдесет и шейсет фута, кръжеше около нашия малък кораб и ни се виждаше ужасно голямо. Китът два пъти мина така близо до мен, докато обикаляше кануто, че всеки път можех

да го докосна с греблото. Опашните му перки, които работеха във водата като витло на параход, изглеждаха застрашително близки и могъщи. А каква грозна уста имаше чудовището! Ние очаквахме да бъдем унищожени в един миг! Аз си спомних за съдбата на здравия китоловен кораб „Есекс“. „Плаването на «Либердаде» свърши“ — мислех си и се оглеждах за по-големи парчета бамбук, на които да сложа жената и децата си. В този момент обаче, за безкрайно облекчение на всички ни, китът се отдалечи от нас, без да ни причини големи вреди. Вероятно беше разбрал, че на борда си нямаме Йон^[1].

От този инцидент загубихме една котва и килът получи дребно увреждане, но други последствия нямаше. Когато размислих, стигнах до заключението, че дори и тези повреди бяха неумишлени. Та той само си беше поиграл! Има една приказка, че „акулата разбира от майтап“ и е способна да си прави шеги, но за грубичкия и недодялан хумор няма по-голям майстор от кита.

„Ако това беше само един пример за премеждията, които ни очакват — помислих си аз, — до края на плаването кой знае какво ще ни се случи!“ Подобни изненади не бяхме очаквали, макар че според думите на Санчо Панса „не знаеш от коя шумка ще изскочи заекът“ (в нашия случай беше огромен кит).

Когато дишането ни се възвърна и космите на главите ни слегнаха и заеха нормалното си положение, ние вдигнахме ветрилата и се запромъквахме покрай подветрения бряг. На три мили северозападно от мястото, където загубихме котвата при знаменитото премеждие с кита, пред нас се показва заливче с привлекателен плаж. Запасната котва беше бързо завързана на котвената верига. Приблжихме до брега и хвърлихме котва близо до една канара. По нея минаваше козя пътечка, която водеше до близкото рибарско село на една миля от брега. Като приближихме лодката до скалистата стръмна страна на заливчето, скочихме с въжето в ръка и го вързахме за един голям камък над границата на прилива. След това се изкатерихме по канарата и се отправихме към селото, но преди това импровизирахме допълнителна котва от три пръта и един камък. Тя изпълни добре предназначението си.

В селото веднага ни познаха, че сме чужденци. Селяните излязоха да ни посрещнат и се засуетиха по къщите да ни канят и гощават, както беше обичаят на тази страна. В това село живееше и един канадец на

име Нюкърк, който се занимаваше с издирване на съкровището, загубено при потъването на английския военен кораб „Тетис“ от 1830 г. Съкровището се изчислява на няколко милиона в сребърни монети и златни слитъци и е пътувало от Перу за Англия. То потънало в залива, който оттогава носи името на потъналия кораб. Намира се на западния бряг, близо до края на носа.

Ние получихме няколко монети за спомен от приятното посещение. Господин Нюкърк се оказа човек с универсални заложби и скитническа душа. В родината си бил учител, капитан на езерна шхуна, практикувал медицина. Дори, струва ми се, известно време бил и проповедник, и какво ли още не! Беше опитал много неща, за да си изкарва прехраната, но не беше успял нищо да натрупа.

— Работите ми вървяха все по-зле и по-зле — каза канадецът, — докато най на края бях принуден, за да не се удавя, да отида на дъното.

Там, както изглежда, късметът му проработил, ако златото, което карал с цели лодки, може да се нарече само късмет. Този мъж с бурен живот все още говореше като малко момче, а и никой не му беше казал, че остарява. Говореше, че ще се върне у дома веднага щом извади останалата част от съкровището, само „за да види скъпата си стара майка“. Между другото тя била на седемдесет и четири години, когато я напуснал, а това станало преди двайсет години. За последен път получил известия от дома си преди почти две десетилетия. Той бил най-малкият от осемнайсетте си братя и сестри, всички от които били живи.

— Нашето семейство — добави той — вчера едва не остана с един човек по-малко, когато един кит щеше да ми изяде лодката, водолазния звънец, екипажа, парите и всичко останало. Той се приближи към нас с раззината уста, но ние плеснахме с греблата и успяхме да го отклоним от обяда му. Не се и съмнявам, че това беше целта му. Но ето ме тук здрав и читав — извика той.

Би могъл да прибави — „и най-после богат“.

След като чух разказа на водолаза, аз разказах на португалски за нашето премердие в същия ден и вероятно със същия кит. Изглежда, чудовището след нас се е отправило по посока на лодката на водолаза. Удивлението на слушателите беше огромно. Но когато научиха за нашите планове да плаваме до America do Norte, те започнаха да се кръстят и да молят бога да се смили над нас!

— Северна Америка близо ли е до Ню Йорк? — попита селският търговец, който притежаваше всички лодки и мрежи на селото.

— Ами че как? Америка е в самия Ню Йорк! — отговори бившият учител.

— Така си и мислех — важно отговори търговецът.

Аз не успях да спазя благоприличието и се усмигнах на самоуверения тон на канадеца с риск да ни вземе за много глупави или недодялани.

— Защо не му отговорихте правилно? — попитах бившия учител.

— Отговорих според глупостта му — каза господин Нюкърк. — Ако му бях поправил ръждясалите географски познания пред тези простодушни и докарани до просяшка тояга рибари, той нямаше лесно да ми прости. А колкото до останалите клетки хорица — и да знаят, и да не знаят къде се намира Америка, това малко ще им помогне.

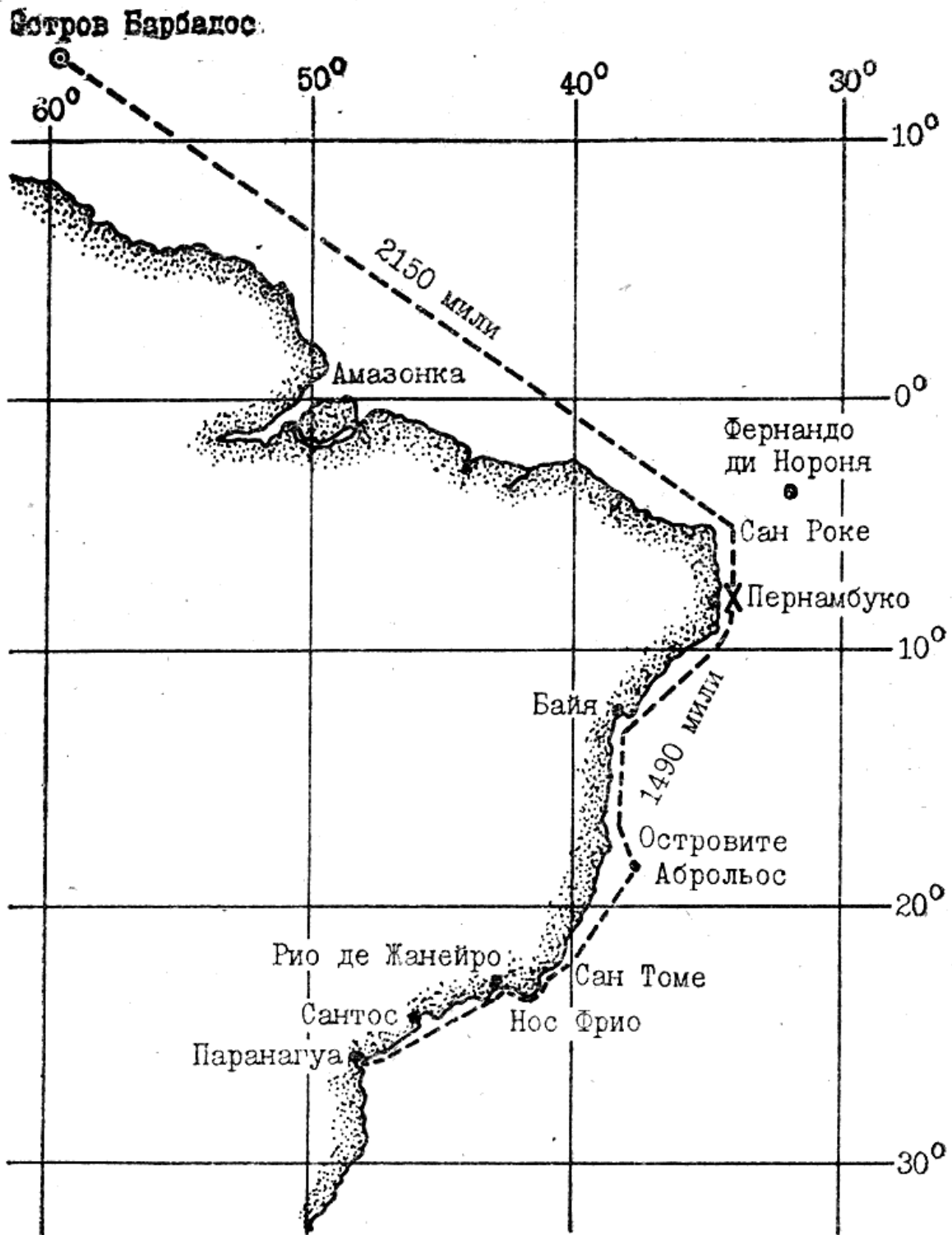
Трябва да спомена, че в това забутано място нямаше училище и освен малкото познания, получени в черквата от четене на катехизиса и от прехвърляне на броеницата, тези хора нямаха никаква представа за устройството на света. Това бяха най-простодушните същества, които бях срещал някога! Но те знаеха всичко за небето и очевидно бяха щастливи.

След краткия приятелски разговор всички пихме кафе и обсъдихме шансовете на плаването с „Либердаде“. Екипажът беше предупреден за опасностите от среща с китове, които се появяваха много често покрай брега и през този сезон бяха зли, защото имаха малки и трябваше да ги пазят.

Много често се сепвах дори при мисълта как някоя нощ, докато стоя на щурвала, някое от тези огромни чудовища ще разцепи повърхността на водата с грохота на разбиваща се вълна и ще профучи неприятно близо, припомняйки за случката при нос Фрио. Аз знаех, че и моят екипаж изпитваше същите страхове от тази ужасна опасност, колкото и въображаема да беше тя. Спомням си как една тъмна и мъглива нощ Виктор ме повика развълнувано и каза изплашено, че някакво ужасно същество се приближава бързо откъм носа. Оказа се, че е кит, който по необяснима за мене причина бързеше по водата с огромното си тяло и се мятеше на всички посоки, така че аз не знаех накъде да карам, за да го заобиколя. От шума и суматохата, която той създаваше, отначало помислих, че се води бой, какъвто бяхме

наблюдавали от палубата на „Акуиднек“ недалеч от същото място. Веднага сменихме курса, за да избегнем по възможност всички морски смутители на реда. Особено важно беше да се държим надалеч от разярени риби-меч, за които се опасявах, че могат да прободат корпуса. Като знаех, че понякога пробиват със страхотното си оръжие и големи кораби, аз се усъмних в здравината на шпангоутите, а и малкият екипаж долу стана неспокоен и стоеше буден по цяла нощ, защото знаеше много добре, че един от тези мечове може да пробие кила и да мине през цялата лодка чак до палубата. Големи кораби понякога са влизали в пристанище с пробойни, причинени от риба-меч. Но най-много се страхувах да не би някой от нас в лодката да бъде прободен.

Веднъж една риба-меч беше прободила китоловен кораб през обшивката, през плътното дърво на един шпангоут и солидния таван. Мечът останал в дървото и послужил като чудесна запушалка, а при разтоварване на кораба в Ню Бедфорд открили, че върхът му дори пробил една бъчва в трюма.



[1] Еврейски пророк от Стария завет, погълнат от огромна риба и живял в корема ѝ три дни. Б.пр. ↑

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

След приятното посещение на носа рано сутринта на 30 юли ние поехме курс на север. Взехме със себе си няколко раковини, които заедно с монетите от „Тетис“ щяха да ни напомнят за приятното гостуване на гостоприемния нос Фрио.

След като заобиколихме носа, който беше важен пункт по нашия курс, и след като мореходността на нашия малък кораб беше изпитана по неоспорим начин (за който вече разказах), и разбрахме, че няма защо да се страхуваме от „дребосъка“ в морето (тъй като едно от неговите най-големи чудовища не можа да ни обърне), ние продължихме още по-уверено отпреди.

Бдителността ни обаче не намаля и бяхме нащрек за всякакви непредвидени събития.

Свеж вятър ни подгони под намалени ветрила към зоната на полеките „пасати“ на тропиците. Към полунощ той се завъртя откъм изток и ни издуха твърде близо до брега. Веднага беше дадена команда:

— Хей, наблюдавайте към левия борд! Всички на палубата! Отдайте рифовете!

За да заобиколим нос Сан Томе, трябваше да вдигнем всички ветрила. Минавахме през плитчините всред кипящо море, носени от попятно течение. Двадесет и четири часа след тръгването ни от нос Фрио бяхме „снизили“ Южния кръст с три градуса — 180 мили.

Заобиколихме носа, ту като заставахме на борд, ту като се заривахме в някоя дълбока яма в морето. Скоро светлината на Сан Томе потъна зад хоризонта, а ние продължихме под издути ветрила. На другия ден навлязохме в зоната на редовните югоизточни пасати и нашето кедрово кану заподскача пъргаво по курса си. Дружелюбните вълни се носеха стремително към дома, като мятаха гребените си само напред и никога назад. Покрай бордовете на лодката ни се плискаха малки вълнички, топуркаха по тънките кедрови дъсчици, които

отделяха екипажа от вечността и напяваха пленителна мелодия. У нас все повече растеше доверието в кораба, който *плаваше към дома*.

Една тъмна нощ минахме покрай коралови рифове и чухме печалната песен на вълните, които се разбиваха върху тях с неспирен грохот. Колко самотни ни се видяха те! Наоколо нямаше нито едно живо същество, освен акулата, чиято перка оставяше фосфоресцираща следа, но това правеше мястото още по-мрачно.

Една нощ хвърлихме котва в завета на обширните рифове Паредес (Стените), без изобщо да видим приборя в тъмното, макар че не бяха далеч от нас. Друг път, в една тъмна и бурна нощ, когато с много ветрила на мачтата се мъчехме да избегнем подветрения бряг, внезапно се оказахме в спокойна вода, където хвърлихме котва и прибрахме ветрилата. В този вълшебен пристан останахме до разсъмване, когато разбрахме, че се намираме в лабиринт от високи рифове, върху които се разбиваха огромни вълни. Рифовете се простираха навсякъде, докдето погледът стигаше. Единственият свободен изход беше тясното пространство, през което се бяхме промъкнали през нощта. Това бъдещо пристанище е разположено на 16°48' ю.ш. и 39°30' з.д. Нарекохме мястото Порт Либердаде.

След това по нашия път се появили коварните острови Abrohles, където в село Caravellas спрях за ремонт. Там едно пиле струваше хиляда милрейса, а връзка банани — четиристотин. Дузина лимони струваше само двацет милрейса или един цент. По брега бяха разхвърляни много китоловни принадлежности, а на плажа лежеше труп на кит, убит преди около девет дни. На една красива лодка се подпираше побелял рибар. Познах, че и лодката, и мъжът бяха пришълци от Ню Бедфорд, които и на това място упражняваха обичайния си занаят. Старецът беше бос и леко облечен, както ходят хората в тази страна. И все пак по няколкото парцала на гърба му и по широката сламена шапка, която той килна по моряшки при нашия поздрав, аз познах професионалния рибар и моряк.

— Filho do mar do Norteamerica — каза един любезен местен жител, като посочи „сина на морето на Северна Америка“ веднага щом разбра, че и ние сме от този край. Опитах се да узная от този стар моряк причината, поради която беше изхвърлен на този далечен бряг. Може би го беше повърнал китът...

Като избрахме една по-далечна стоянка откъм наветрената страна на мъртвия кит, който вероятно „старецът на морето“ беше довякъл на сушата, ние се закотвихме за през нощта, вдигнахме фенер на мачтата и се прибрахме за сън. Рано-рано на другата сутрин селото се раздвижи: канутата се пускаха на вода, тропаха пръти и гребла, дрънчаха кутии за стръв и какви ли не други неща, които бързо се товареха на лодките и се приготвяха за обичайно излизане в морето. Цялото оживление отекваше във високите палмови горички и ни даваше да разберем, че е време да вдигнем котва и да потегляме. Ние се вслушахме в тези весели звуци, после бързо вдигнахме котвата и излязохме от пристанището.

Носехме се покрай брега в ранното утро. Бризът откъм сушата пълнеше ветрилата ни и носеше уханието на тропическата гора с песните на много пойни птички. Ние плавахме препълнени от щастие, без страх от опасностите на морето.

Минахме през пояс от умерени ветрове, където бризове от сушата и морето се редуваха и ни носеха напред, и навлязохме в един район със силни пасати, които понякога достигат силата на щорм. Затова не се изненадахме, когато след дните на прекрасно плаване бяхме посрещнати от буря, която ни издуха в малкия пристан на Сан Паулу на трийсет мили от Баия. Там останахме два дни, докато стихна бурята.

За три дни плаване от Caravellas бяхме изминали 270 мили.

Наоколо се мотаеха няколко рибари, които очевидно живееха в ужасна мизерия. Те седяха и чакаха прилива, за да излязат с някое кану или морето да вкара малко риба в лошо направените им мрежи. Това, изглежда, беше единствената грижа в живота им. А техните къщи с продънени сламени покриви и изпопадал кирпич зееха празни като символ на нашата тленност.

Жителите на остров Сан Паулу далеч не бяха светци. Това окаяно място трябва да се избягва от външни хора, освен ако не са принудени от времето да потърсят там прикритие, какъвто беше нашият случай. Ние го напуснахме при първите признаци за утихване на вятъра, след като банда груби и полупияни хора се опита да ни нападне. Те се качиха безцеремонно на борда, блъскаха се и ломотеха на някакъв диалект, от който аз все пак нещо разбрах. Отървах се от тях, като пуснах в ход моя развален португалски, и реших, че повече не трябва

да ги допускам на кораба. Не се излъгах в подозренията си, че ще се върнат и ще се опитат да се качат на борда. Когато това стана, аз им заявих твърдо, че няма да ги пусна горе, и на техния собствен жаргон им обясних, че съм добре въоръжен. Те най на края загребах обратно към брега и с това приключиха всякакви посещения. През цялата тази нощ ние бяхме нащрек чак докато съмна. На 12 август излязохме в морето, където ни посрещна голямо вълнение. Но аз все пак по-добре познавах вълните и на тях повече можех да се доверя, отколкото на едно пристанище с коварните му обитатели.

Още същия ден пристигнахме в Bahia do todos Santos (Залива на всички светии). Това е едно очарователно пристанище, заобиколено от богата растителност. Както пише в романа, точно от това пристанище Робинзон Крузо потеглил за Африка, за да докара роби за своята плантация и тази на приятеля си.

В Баия срещнахме много приятели и добри хора. Една от забележителностите на това пристанище са стройните негърски момичета, които могат да се видят по пазарите и по улиците как пристъпват грациозно и леко с кошница плодове или делва вода на главата. Напетата походка и величествената осанка са присъщи изключително на тъмнокожите момичета.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

В Баия си попълнихме провизиите и ремонтирахме кила. Изкарахме лодката на хелинг и се оказа, че килът е бил повреден при срещата ни с кита на нос Фрио. Поставихме му желязна обковка, за да могат всички морски чудовища да си чешат гърбовете в нашето кану.

Сред многото приятели, които срещнахме в Баия, беше и капитан Бойд със семейството си, които плаваха на барка „Х. У. Палмър“. Покъсно ние отново ще се срещнем с „Палмър“ и семейство Бойд по време на нашето плаване. От дълги години те превозваха стоки по пристанищата на Южна Америка и имаха много приятели в Баия, които направиха нашето гостуване много приятно. Малкият им син Рупърт се захласна по „Рибердаде“ (както наричаше лодката) и често ни идваше на гости. Пристанищните власти, които много се заинтересуваха от нашето плаване, идваха често на борда и бяха много любезни с нас.

Многоуважаемият управител лично ни поздрави с добре дошли в пристанището. При заминаването ни той каза няколко топли думи и подари на жена ми едно рядко бяло цвете, което приехме като много скъпо за нас, защото беше дадено от истински джентълмен.

Няколко ревностни привърженици на отменяне на робството ни поканиха на епикурейски обяд в чест на името, с което бяхме кръстили нашия съд. Ние дадохме това име на кануто, защото го пуснахме на вода на тринайсети май — деня, в който всяко човешко същество в Бразилия можеше да каже: „Нямам друг господар, освен един — този горе!“ Аз отклоних поканата за банкета, тъй като имах неотложна работа. Трябваше да подсиля кануто срещу опустошителните червеи в моретата, през които щяхме да минем. Не ми излизаха от ума мъките на моя велик предшественик при пресичането на Карибско море, една от причините за които са били и червеите. Бях решен да взема всички мерки срещу врага.

Както е известно, Колумб е заболял от подагра по времето, когато корабът му бил нападат от червеите. Така и корабът, и

адмиралът изпаднали едновременно в беда сред враждебни туземни племена. Той бил заобиколен и от банда разюздани и войнствено настроени свои сънародници, не по-малко коварни от най-лошите канибали. Бил наистина в критично положение! Едната беда била причинена от прекалено разточителен живот (срещу което аз вземах необходимите мерки), а другата се дължала на небрежността на неговите хора да се грижат за кораба по моряшки. От втората трудност аз нямаше защо да се страхувам.

Мързеливият и разюздан екипаж злоупотребявал с благочестивите чувства на адмирала. Той го придумвал при всяко слизване на сушата да правят литургия, вместо да почистят обраслия кораб. Така със сплетни и престъпна небрежност те докарали нещастие и скръб на техния водач, а и на самите тях не им станало по-леко. Тяхната набожност, която не била особено дълбока, не могла да предпази дъното на кораба от дървесния червей. Той разял дървото и нещастieto не отминало никого. Горкият Колумб! Ако беше отплавал само със сина си Диего и с прекрасния си брат Бартоломе, които да му бъдат и екипаж, и другари в плаването, като, разбира се, вземе и някоя добра жена да му помага на борда, Америка щеше да бъде открита без мъките, злочестината и опустошителните бедни, които носели след себе си неговите коварни моряци. А и неговият кораб щеше да бъде не по-зле управляван от „Либердаде“, който няколко века по-късно плаваше по същото море и сред острови, много от които са били посетени от великия откривател. „Либердаде“ плаваше без никакви сериозни произшествия, на борда нямаше болни или недоволни. Ние имахме огромно преимущество пред Колумб и това не беше толкова знанието, натрупано през изминалите векове, колкото усърдният екипаж, който плаваше без разногласия или недоволство.

Човек бива обзет от тъжни мисли, когато плава по местата, където са се разиграли първите сцени от драмата на откриването на Новия свят. За нас, които предприехме това приятно пътешествие с кану, беше особено вълнуващо да си мислим, че плаваме по същите места, където са се скитали старите мореплаватели. Като плавахме сред островите, потънали във вечна зеленина, които Колумб съзерцавал, обзет от прекрасни предчувствия, а преподобният Лас Касас^[1] наблюдавал с благочестиво изумление, ние се приближавахме във въображението си към старите откриватели. Когато

приближавахме към брега, ни обземаше чувството, че току зад някой близък нос ще се натъкнем на техните кораби. Благоуханният въздух и сънната атмосфера даваше богата храна на въображението и мечтите. По тези места Хуан Понсе де Леон^[2] намери преждевременната си смърт. За да живееш дълго в този климат, трябва да се подчиняваш на законите на великата Природа. Това е било валидно за Хуан и за милиони хора след него. Така ще бъде и вовеки веков!

Всичко си беше на мястото, за да ни напомни за стари и отдавна минали времена — всичко, освен първоначалните собственици на тези земи. Уви, горките карибски индианци са отдавна изтребени и техните огньовете изгасени! И нито един човек със състрадателна душа не може да чете за жестоките изтезания и пълното изтребление на тези островитяни, без да изпита болка и съжаление за тази неприятна страница в дългата история на славата и цивилизацията.

[1] Бартоломе де Лас Касас — испански духовник, известен със своята ревностна защита на местното население в испанските колонии на Новия свят. Б.пр. ↑

[2] Хуан Понсе де Леон — испански конквистадор и изследовател на Флорида и Бахамските острови. Б.пр. ↑

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

От Баия до Пернамбуко пътят ни минаваше покрай тази част от бразилското крайбрежие, където непрестанно духат пасати. Нищо необичайно не нарушаваше спокойното ежедневие на борда и ние се носехме напред ден и нощ със скоростта, с която бяхме тръгнали.

Двамата с Виктор си разменяхме вахтите в морето, обикновено по четири часа на човек.

Най-трудните часове бяха в хубаво време на нощна вахта, когато ни налягаше непреодолима дрямка от непрекъснатото следене на равномерно полюшващия се компас. Дори през деня това равномерно клатене те унася.

Още в началото разбрахме, че трябва да си изработим система от сигнали за свръзка между рулевия и „моряка в кубрика“. За тази цел опънахме едно въженце между двамата и с различен брой подръпвания можехме да се свързваме един с друг. Така например три подръпвания означаваха: „Буден ли си?“, на което се отговаряше с едно подръпване: „Ест, буден съм. Какво има?“ Следваше още едно подръпване: „Време е за вахта“ — и тъй нататък. Три бързи подръпвания на въженцето означаваха: „Изскачай навън и рифовай ветрилата.“

Виктор обикновено завързваше въженцето за ръката или крака си, така че, като дръпна, да мога да го събудя или доста безцеремонно да го издърпам от койката му. Веднъж обаче въженцето ми изневери. Когато го дръпнах, за да извикам Виктор, на другия му край се изтърколи една обувка. Това очевидно беше предварително обмислен номер, с който можеше да се спечели още една минутка сън: чисто мошеничество по отношение на рулевия!

По нашия телеграф си имахме и сигнал, известяващ, че на борда е паднала летяща риба — манна от морето. Тя трябваше веднага да бъде прибрана за кухнята. Всяка риба, която паднеше или „скочеше“ при нас (а това се случваше често), беше посрещана много радушно.

Никога не виках вахтения, за да вдига ветрила. А колкото до мен, аз нямах нужда да ме викат, защото мислите за плаването и успешния

му завършек никога не ме напускаха и постоянно ме държаха нащрек. Мога честно да си призная, че по време на цялото плаване нито веднъж не съм заспивал така дълбоко, че да забравя къде съм. А ако изобщо задремех, сънувах само лодката и плаването.

Напред и все напред! Това беше нашият девиз в морето. Но когато спирахме в пристанище, ние се стремяхме да се развличаме, да забравим грижите, за да си починем и разсеем. Искахме да натрупаме малко запас от удоволствие за времето, когато отново вдигнем ветрила.

Макар че съществуваше опасност да счупим мачта, това не ни създаваше сериозни грижи, защото бяхме в състояние да я ремонтираме или да съоръжим помощна мачта за много кратко време и почти в която и да е точка в морето.

На третия ден след тръгването ни от Баия времето се задържа хубаво. Няколко летящи риби правеха безпомощни опити да се вдигнат от повърхността на морето, но това не направи никакво впечатление на чайките, които седяха върху водата с прибрани криле и замислено се взираха в безкрайната бездна.

„Либердаде“ се мъчеше с всички сили да продължи плаването в настъпилото затишие, но без особен успех. Една нежна рибка си играеше в едва забележимата килватерна линия. Но лакомията ѝ за една муха я накара да увисне на кукичката и да се намери в кокпита, откъдето се прехвърли в тигана. През него бяха минали много нейни посетители. Със закуската привършихме рано. След това започна ден на приятни събития — „срещи с кораби“.

*Скитаме по морски пътища безкрайни
нощ и ден, все тъй безрадостни, незнайни,
Само тези, дето са го преживели,
знаят що е плаващ съд да са видели.*

*Светват погледи, крещим насред морето:
„Кораб!“ И викът ни стига до небето.
А слухът ни жадно отговор поглъща.
„Кораб! Кораб! Хей!“ — пространството отвръща.*

Приближаваме към тях с платна свалени.

*Думи за приятели са споделени.
Скоро се разделяме — о, мъка клета, —
за да тръгнем по безмълвните морета.*

На чистата линия на хоризонта се появи кораб. Оказа се нашият стар предан приятел „Файненс“, който отиваше към Бразилия и се движеше право срещу нас. Ние незабавно променихме курса, така че да му пресечем пътя. „Файненс“ бързо растеше пред нас, очертаваха се красивите извивки на корпуса му, а най-отгоре се вееше американският флаг. На борда на огромния кораб скоро забелязаха нашата малка лодка и ни поздравиха с едно мощно изсвирване на сирената, което с грохот се понесе по вълните, за да ни извести, че са ни познали. След няколко минути машините спряха.

— Имате ли нужда от помощ? — извикаха от борда.

Нашият отговор „Не!“ предизвика одобрителни викове и „Ура!“ на палубата на парахода. „Либердаде“ се полюшваше и покланяше на своя огромен стар познат. Междувременно капитан Бейкър беше заповядал да ни спуснат буре с картофи — от новата реколта у нас! И само след минутка те се стовариха на борда, като потопиха кануто с няколко инча във водата. Това беше безценно допълнение на нашите запаси. Дадоха ни и някои други пресни провизии, книги и нови вестници.

Ние не можехме с нищо да отговорим на тази щедрост, освен с едно благодаря и със снимката, която преподобният отец Ходж, мисионер, тръгнал на работа в Бразилия, направи на кануто.

Един господин ни подари бутилка вино, на етикета на която стоеше името на стар мой познат, търговец от Рио. Ние вдигнахме тост за господин Гъджън и неговите спътници, както и за здравето на капитана и екипажа му. Времето за приказки обаче беше кратко и затова разменените любезности бяха къси. Големите метални листове на бордовете на парахода внушаваха чувство на доверие към прецизността и здравината на постройката. Но ние едва имахме време да го разгледаме, когато той изсвири пронизително и скоро изчезна от погледа ни. Нашата малка лодка изду ветрила и на десен галс продължи към къщи. Бяхме стоплени от приятелските поздравии, но

усетихме и полъх на самота. Два дни след тази приятна среща пристигнахме в пристанището на Пернамбуко.

Подгонени от свеж пасат, който задуха предишната вечер, ние се подмятахме в компанията на дълги талази. Нашето кану елегантно заобиколи носа и влезе в пристанището през входа, ограничен от фара на рифа и боядисаната шамандура.

Прибойт на рифа опръска ветрилата с пяна, те се опнаха на вятъра и ние полетяхме в остър бейдевинд.

Каналът, който водеше в пристанището, ни беше познат и ние уверено плавахме в прикритието на чудесната стена, направена от червеите, на които Пернамбуко дължи отличното си пристанище. Тази стена се простира на голямо разстояние покрай брега и предпазва Бразилия от посегателствата на морето.

В осем часа вечерта хвърлихме котва в едно удобно място близо до митницата и рано на другата сутрин ни беше направено любезно посещение от портовия надзор.

От тръгването от Баия бяха минали седем дни; проплавано разстояние — 390 мили.

Пернамбуко, който е главният град на огромна и богата провинция със същото име, е едно процъфтяващо пристанище, от което тръгват кораби, натоварени главно със захар и памук. Преди време аз самият бях вземал оттук скъпи товари. Сега отново срещнах моя предишен търговец, но не можех да взема стоките му на „Либердаде“. Все пак плодовете в градината му и играта сред дърветата ободриха моя екипаж и го изпълниха със сили за предстоящия преход до Барбадос, който осъществихме за много кратко време.

От Пернамбуко попаднахме в едно силно, но благоприятно за нас течение. От време на време навлизахме в зони на объркано вълнение и бяхме обилно заливани. Но бързото течение ни извеждаше от тези места и това компенсираше неприятното клатене, макар че вълните порядъчно ни подхвърляха нагоре-надолу. Покрай тази част от брега (от Пернамбуко до Амазонка), ако един ден се случеше хубав, то след него три дни бушуваха бури. Иначе вятърът беше винаги попътен и ни носеше напред с доста голяма скорост. На около половината път между Сан Роке и Амазонка вятърът, който от два дни духаше силно от изток-югоизток и вдигаше големички вълни, се усили и се превърна в щорм.

Вълните станаха огромни и започнаха час по час да заливат малкия кораб. Плаването стана досадно и уморително. Опитах се да променя нещата и обърнах към сушата, за да избягна опасните объркани вълни в района на течението. Това беше погрешно решение; не бяхме изминали много по този курс, когато едно внезапно повдигане на кануто и после необичайно дълго спускане по склона на една вълна ни подсказа, че ни грози опасност, за която дори не смеехме и да помислим. В следващия момент огромен гребен на вълна се разби едва ли не върху нас, но явно ръката на провидението ни запази и кануто под намалени ветрила продължи да се носи бързо по вятъра.

Бяхме под плитчина и вълните се разбиваха на дъното! Втората огромна вълна приближи и започна да расте все по-високо и по-високо, докато вече нищо не можеше да задържи тази планина от вода и тя сякаш поспря за миг, за да се прицели къде да се строполи и да ни помете в буйната си ярост. Завъртях щурвала към подветрената страна — това беше единственото, което можехме да направим, освен да си прочетем молитвата. С рязкото движение на щурвала кануто се завъртя и обърна нос към опасността, а ние със затаен дъх и примрели сърца се приготвихме да посрещнем последиците по възможно най-добрия начин. Преди да успеем да извикаме: „Загиваме, спаси ни!“, вълната се сгромоляса върху нас със страшна сила и продължи към брега, а ние останахме разтреперани, по-беззащитни от всякога. Последваха я други големи вълни, които връхлитаха върху нас като побеснели и се мъчеха да ни погубят. Те се разбиваха със страшен грохот на плитчината! В ноздрите си усещах миризмата на тинестото дъно, а в устата ми скърцаше соленият пясък!

В това опасно положение, когато ту се заравяхме в пяната на приборя, ту трептахме като тръстика на гребена на вълните, ние се борихме мъжки с щурвала и ветрилата: или ги отпускахме под напора на вълните, или ги натягахме и внимателно се придвижвахме напред. Така педя по педя печелехме разстояние и се приближавахме към дълбоката вода. Най-после нашето кану излезе от опасното място, тръсна перата си като морска птица и заплава по вече безопасните вълни. Чак тогава имахме време и кураж да се обърнем и погледнем назад.

Каква гледка се разкри пред очите ни! Чак до хоризонта морето беше осветено от фосфоресциращите гребени на разбиващите се

вълни, през които току-що бяхме минали. Бурята и дъждът, които преди скриваха брега, сега бяха отминали и пред нас ясно се разкри картината на току-що преживяната опасност. На едно място, където талазите се разбиваха в подводна скала, се излъчваше такова сияние, че снопът светлина прорязваше тъмнината едва ли не до самите небеса.

Това беше най-голямата опасност през нашето досегашно плаване. От гибел ни спаси не големината, а пъргавината на нашето кану. Леките, еластични шпангоути и бамбуковите буртици го изправяха отново и отново сред връхлитащите грамади. Ние бяхме изумени от чудесата, които показва нашият малък храбър съд. Изтощени и смазани от умора след излизането от плитчината обърнахме срещу вятъра и с рифовани ветрила се отправихме навътре в морето. Целият екипаж легна да почине, докато се съмне. След това обърнахме отново по вятъра. Той беше много силен, но все още духаше в благоприятна за нас посока. Вдигнахме всички ветрила, които корабът можеше да носи. Бяхме в такова приповдигнато настроение, че времето ни се струваше прекрасно. За един кораб, който се е спасил от подветрен бряг, всяко време ще му се види приятно, стига да е поносимо за плаване.

Това, за което най-силно мечтаехме след вълнуващото приключение, беше открито море и попътен вятър. Целият екипаж беше единомушен, че колкото е по-широко морето и по-силен попътният вятър, толкова по-добре. Затова се заех да прокарам курса далеч от сушата, където няма да ни заплашват никакви опасности.

Свирепата тропическа буря от последните два дни постепенно се превърна в лек пасат, а нашето кедрово кану отново пъргаво заподскача по спокойното море. Ние също се бяхме успокоили и плавахме без всякакви грижи. Леки ветрове ни носеха по едва набразденото море. Пред нас бяха само хубави дни, а бурните бяха останали зад кърмата. Така, изпълнени с надежди, ние плавахме много дни наред и не само че не губехме дух, а, напротив — бяхме много по-далеч от окаяното състояние, в което се намирахме до чуждия бряг. Когато на небето се покажеше звезда, ние я посрещяхме като приятел и тя ни ставаше още по-мила, като знаехме, че са я гледали наши стари другари. Когато изгрееха всички звезди в морето, ставаше весело, светло и радостно. Поетът Уелби сигурно сам е наблюдавал или е

пазел в паметта си една такава вечер, в каквата плавахме, гонени от леките и чисти пасати, за да напише такива красиви стихове:

*Като птици във здрача летят
часовете във мека позлата.
Милиони звезди във небето блестят,
милиони звезди — във водата.*

*По безкрайната синя вода,
така, както вълните се плискат,
във прегръдка ловят по звезда
и до своята гръд я притискат.*

Дните минаваха и нашият кораб летеше безспирно по пътя си. В продължение на няколко дни в района на екватора виждахме съзвездията и на двете полукълба. Но с напредването на север звездите от Южното полукълбо потънаха зад нас, а Южният кръст — най-красивото съзвездие на всички небеса — остана да бди над гроба на един приятел.

Познатите южни звезди останаха назад, а ние под пълни ветрила продължихме да плаваме под северните съзвездия, гонени от веселия бриз.

Една нощ покрай нас прелетя призракът на величествения „Акуиднек“; високите му трюмсели почти докосваха звездите. Никакво друго привидение не би ни развънувало толкова, както видът на тези изящни линии, които толкова приличаха на „Акуиднек“! Корабът се плъзна бързо и безшумно покрай нас, изпълнил своята мисия в някоя чужда страна, и продължи по пътя си. Той също се връщаше у дома!

Тази среднощна среща в морето с фантома на „Акуиднек“ (ако това беше той) остави в нас чувство на тъга и самотност.

Но на другия ден пощенски гълъб кацна на нашата мачта, сякаш за да ни каже, че все още имаме един приятел. Добре дошъл, предвестнико на доброто! Ти ни навя мисли за ангели!

Прелестният ни гостенин остана при нас два дни. Той ту излиташе, ту отново се връщаше. На третия ден, когато започнахме да

отминаваме остров Авес, той ни напусна. Може би точно там е трябвало да отиде. Този гълъб ни напомни за хубавата песен на певеца Кингсли „Последният пират“:

*Ако бях гълъб, над бездните щях да литна
надлъж,
до приятния остров Ейвис, да го видя
още веднъж.*

Кой знае, може да ни е посетил и старият Буканер, макар че за нас това беше само една малка птичка!

Дори и молецът, довеян от вятъра на нашия кораб, щеше да намери убежище и добър прием на борда му. А гълъбът? Гълъбът ние тайно боготворяхме!

Всички имахме безкрайно доверие в нашия малък кораб, което беше затвърдено от многото вълнуващи приключения. Товарехме го с ветрила независимо дали вятърът беше слаб или силен. На моменти „Либердаде“ се втурваше лудо по вълните с „кокал в устата“, а това доставяше огромно удоволствие на екипажа. Един ден ни се стори, че той може да носи още ветрила на мачтите, които вече се бяха наклонили напред, и направихме груба грешка. Под тежестта на голямата ветрилна площ гротмачтата се счупи и падна зад борда, а фок-мачтата се килна към носа. Мачти, гикове и платна заплаваха из водата като пречупени криле на птица. Без много да се бавим, ние ги хванахме с куки и ги качихме на борда. Счупената мачта вързахме и заздравихме със специални „хомоти“, тоест шини, по същия начин, както лекарите съединяват счупен крайник.

Скоро и двете мачти бяха ремонтирани и можеха да носят ветрила и ние отново се понесохме, както преди. Този ден изминахме сто седемдесет и пет мили и това беше един от нашите най-добри дневни преходи.

Все пак по-добре щеше да бъде жена ми да не вика: „Още ветрила, още ветрила!“, защото кануто и без това плаваше с възможно най-голям брой. Чак до Барбадос нищо не наруши ежедневието на живота ни. Нощем често във ветрилата се блъскаха летящи риби и падаха на палубата. Те се превръщаха във вкусни хапки. Това се

случваше всяка нощ, докато плавахме в района на пасатите. Ако някоя от тези риби те удари в полет, което понякога става, е нещо твърде сериозно, особено ако ударът е по лицето. Това може да причини лошо натъртване, а дори и посиняване. Тъй като главата на летящата риба е много твърда, едно кроше от нея нощем беше доста опасно. Те никога не падат на борда през деня. Бързата като светкавица риба-меч също е много опасна в тропиците през нощта. Тя най-често се среща в Тихия океан. Жителите на южните морета никак не обичат да плават по време на „сезона на рибата-меч“.

Полетът на летящите риби не превишава петнадесет фута на височина и петстотин ярда на дължина, а понякога и половината на това разстояние.

Рибата-меч, която профучава като стрела, за щастие на моряците не се издига много над нивото на вълните и не може да измине по-дълго разстояние от, да кажем, двеста и петдесет фута. Сред бързите риби в морето делфинът може би е най-изумителното същество. А е и необикновено красив! По време на плаването уловихме няколко от тези бързи животни, но месото им се оказа жилаво и вонещо. Макар някои епикурейци много да го хвалят, ние не можахме да го ядем и го изхвърлихме. Някои от екземплярите, които се закачиха на въдиците на моя екипаж, бяха може би етруски пирати, „превърнати на делфини“ в отдавна минали времена.

Рано сутринта на деветнадесетия ден след тръгването ни от Пернамбуко далеч на запад се показва Барбадос. Първо се появиха синкавите плодородни хълмове, а след това започнахме да различаваме зелените поля, по които тук-там се белееха къщи, охранявани от огромни вятърни мелници. Те бяха почти толкова древни, колкото и хълмовете. Барбадос е най-приятният остров в Антилския архипелаг. От всички страни като зелен пояс го огражда Коралово море, а това представлява очарователна гледка. Ние приближихме брега откъм наветрената страна и заплавахме успоредно с разбиващите се вълни, за да можем да се насладим на възхитителната панорама. По пладне заобиколихме южния край на острова и се стрелнахме в залива Карлайл, завършвайки прехода от Пернамбуко точно за деветнайсет дни. Бяхме изминавали по повече от сто мили на ден. Проплаването разстояние с отклоненията излезе 2150 мили.

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Когато пристигнахме в Барбадос, дойдоха да ни видят много стари приятели, водени от любопитство да разгледат странния кораб. Пристигна и нашият стар приятел „Палмър“, когото бяхме оставили в Баия. Отби се за ремонт, защото беше счупил мачта, „докато се е мъчел да ни догони“, както каза Гарфилд. Ние действително бяхме пристигнали от Баия за четири дни по-бързо от него. Може ли тогава някой да каже, че нощем сме спирани или сме се движили близо до брега? „Кондор“, който се командуваше от друг мой стар приятел, също беше в Барбадос. Капитанът плаваше заедно със симпатичната си съпруга, която предишната година беше преживяла заедно с него корабокрушение по време на ураган сред Антилските острови.

Срещите с толкова много стари приятели и моряци с голям и разнообразен опит направиха престоя ни много приятен и ние решихме да останем в това пристанище, докато отmine сезонът на ураганите. Друг стар приятел, „Файненс“, също се отби там, но след няколко часа престой продължи към родината с пощата.

Приятните дни на чаровния остров Барбадос отлетяха неусетно и на 7 октомври отново потеглихме на път. До края на урагания сезон оставаха още осем дни, тъй като се смята, че той изтича на 15 октомври.

Преминаването ни през Антилските острови и влизането в Карибско море отбеляза нов период в нашето плаване. Попътни ветрове издуваха ветрилата на „Либердаде“ и той се плъзгаше безметежно по гладката морска повърхност. Ние продължително се взирахме в островите, които се появяваха пред нас, и те задълго оставаха в мислите ни. Нали бяха свещената земя, на която първи са стъпили прославените откриватели! И сега те с нищо не се бяха променили от времето на тяхното откриване. Същите птици с красиви пера бяха отново там и прелитаха от остров на остров. Морето пак гъмжеше от риби с великолепни окраски, които правеха картината още по-пленителна. И във въздуха, и на сушата, и във водата имаше такава

великолепие и пищност, че и сега, както и преди, сърцето на моряка се изпълваше с трепет. Всичко, което са открили — птици с перки или риби с криле, — за старите мореплаватели е било достатъчно, за да се чудят и ликуват.

— Майко, видях планини от захар, реки от ром и летящи риби — казал синът, като се завърнал от плаване до тези острови.

— Джон — каза захлазната майката, — мисля, че за рибите грешиш. Не ме лъжи, Джон! За планините от захар и за реките от ром мога да повярвам, но летящи риби не може да има.

И все пак имало.

Сред островите, които се появяваха пред нас в Карибско море, видяхме и Санта Крус. Той е известен с храбрите си и решителни жени, които успешно защитаваха домовете и щастието си срещу християнските завоеватели, докато мъжете им били далеч от острова. И затова били наречени свирепи дивачки! Аз с удоволствие бих взел малко пръст от острова, за да ми напомня за някогашните сърцати жени. Колкото и малък да беше корабът ни, бих отделил в него място за малко от осветената с храброст земя. Но пасатите промениха посоката си и задухаха на север. Те така ни подгониха, че трябваше да се откажем от удоволствието да спрем на неговите брегове.

Следващата суша по курса ни след Острова на храбрите жени беше Пуерто Рико. Ние го заобиколихме от юг и плавахме в гладки като в езеро води. През това време се нагледахме на такива красоти, за които си струваше да преминеш през опасностите на десет плавания! На 12 октомври хвърлихме котва в пристанище Маягес в западния край на острова. Излязохме да се поразтъпчем и да размърдаме кокалите си под приятните тропически сенки.

Времето за прехода от Барбадос беше пет дни, разстоянието — 570 мили.

Тъй като това беше последният ни престой на Антилските острови, ние искахме да му се насладим докрай. „Такова моряшко пристанище няма нийде по света!“ Пристанищните власти бяха много любезни и се отнесоха с най-голямо внимание към чудния „малък кораб“.

Американският консул господин Кристи, датският консул господин Фалби и добрият френски консул се надпреварваха как да направят нашето посещение по-приятно.

Фотографите в Маягес поискаха да направят снимка на кануто с екипажа на борда. Тъй като в това време аз предпочитах да се излежавам на сенчестия бряг, те сложиха един негър на мястото на капитана. По-късно същите тези снимки бяха публикувани в парижки и мадридски списания. Там заедно с ласкавите отзиви се отбелязваше, че капитанът е хубав мъж, но „ужасно загорял“. Негърът се беше издокарал за случая, затова на снимката излезе като огромен и здрав мъжага. В това нямаше нищо лошо, но той щеше повече да прилича на мен, ако го бяха обърнали с гръб.

Направихме няколко дълги разходки с файтон из богатите имения в Маягес, но с болка видяхме, че там над всичко тежи военната атмосфера и отравя въздуха като зараза.

С мускети на рамо и саби на кръста, облечени в смачкани униформи, ненавиждани от жителите и презирани от самите себе си, войниците маршируваха мрачно напред-назад. Беше им ясно, че на острова ги мразят и че техните дни в Новия свят са преброени. Жителите на колониите са твърде кротки и разумни хора, за да бъдат управлявани със сабята и пушката.

На 15 октомври след като попълнихме запасите си, ние се сбогувахме с красивия Маягес и вдигнахме ветрила. Минахме през Бахамския проток, заобиколихме Хаити откъм изток и продължихме покрай северния му бряг чак до най-крайната му западна точка. Оттам се отправихме към Куба и следвахме нейния бряг чак до Кардинас, където окончателно се сбогувахме с островите. Съжалявахме ужасно, че не можем да спрем на всички.

Районът на север от Куба е известен с честите си и свирепи щормове. Затова бяхме нащрек и постоянно наблюдавахме хоризонта на север или северозапад, където обикновено се зараждат тези щормове. Бурите ни връхлетяха не оттам, а от изток, като всеки следобед ни връхлиташе такъв силен вятър, придружен от дъжд и гръмотевици, че човек никога не можеше да го забрави. В продължение на няколко часа природната артилерия ни обстрелваше с гръмотевични залпове, придружени от ослепителни светкавици, след което всичко отново се успокояваше.

Обикновено нощите след тези свирепи бури бяха ясни и приятни, а небето беше осеяно с познати съзвездия, които ни сочеха пътя.

Моят екипаж вече нямаше никакво желание да се отбива в чуждо пристанище. Бяхме нетърпеливи да видим Полярната звезда високо в небето и затова напругахме всички сили да вдигнем повече ветрила, за да стигнем по-бързо у дома.

Отказахме се да се отбиваме в Насау, където трябваше да си получим пощата. Това отклонение от началната програма беше единствената промяна, която направихме в маршрута на цялото плаване. С изключение на облачните дни ние ежедневно правехме наблюдения за определяне на географската ширина и дължина. Резултатите от тези наблюдения бяха твърде точни, макар и правени от борда на един толкова малък кораб. След няколкодневни упражнения се усъвършенствувахме във вземане на височината на слънцето. Заставахме с Виктор разкрячени на покрива на рубката и изчаквахме кануто да се издигне на гребена на някоя вълна.

Една нощ в Бахамския проток, когато плавахме на северозапад под всички ветрила, гонени от силни пасати, Виктор внезапно ме повика да се кача горе. Беше забелязал в небето признаци на страшния северен щорм. Истина е, че нашият предан барометър беше спаднал преди известно време, но в момента показваше благоприятна промяна. Това явление доста ме обезпокои, но когато приближихме, оказа се, че сме видели отражението на белите плитчини на Бахамската банка върху небето и не е имало никаква причина за тревога.

Скоро след това забелязахме бледите проблясъци на фара Лабос, който трепкаше на хоризонта на два румба откъм наветрената страна. Промених курса и насочих кораба три румба към наветрената страна, защото реших да се отбием на малкия риф Кай, където се намира фарът. Единият румб в повече беше необходим заради дрейфа.

Три часа по-късно сменихме галса и влязохме откъм подветрената страна на рифа. Хвърлихме котва на дълбочина един и половина сажена.

Вдигнахме глави и като омагьосани видяхме това, което ни беше изплашило същата нощ — на небето ясно се беше изписала картата на фосфоресциращите плитчини.

Прибрахме ветрилата, вдигнахме фенера и легнахме да спим; оставаха три часа до съвване. При изгрев-слънце моят екипаж отново се размърда и започна да се подготвя за слизане на сушата, за да се

запасим с прясна вода. Малко по-нататък по брега забелязахме подходящо място за слизане, където прибоят беше по-слаб.

На рифа има складирани цистерни със стотици хиляди галона дъждовна вода. Те са наредени в подножието на желязната кула-фар. Светлината на този фар бяхме видели от кануто на четиринадесет мили навътре в морето.

Пазачът на фара, един корав жител на Насау, когато забеляза новопристигналия кораб на „острова“, вдигна на един прът в центъра на своя малък свят флага на британското министерство на търговията. Когато приближи да поговори с нас, излезе, че ни беше взел за корабокрушенци. Затова и беше вдигнал флага, означаващ помощ за изпаднали в беда моряци. Ние настина бяхме корабокрушенци, но не в беда. Когато обаче чу нашата история, в него се зародиха някакви подозрения и той отказа да даде вода на Виктор, който вече беше слязъл с две кофи. Заяви му, че капитанът лично трябвало да слезе на брега с документите си и да му докладва. Рапортът на първия помощник нямало да бъде приет. Така само за миг от приятел той се превърна в „губернатор“ на острова. Това много ме развесели и аз пратих по моя Санчо Панса съобщение, че при многобройните ми посещения на различни острови винаги помощникът ми се е занимавал с митническия рапорт. Това вбеси „негово превъзходителство“ и той закрачи ядосано по брега, като от време на време подръпваше нагоре панталоните си в очакване да отстъпя и да се съобразя със законите на острова. Разбрах, че губернаторът подозираше, че сме или контрабандисти, или обираме загинали кораби. На него очевидно му бяха ясни тези работи, а нищо чудно, ако и той самият не беше бивш пират.

За да угодя на педантичните изисквания на „негово превъзходителство“ губернатора на острова, аз сложих документите в шапката си, скочих в прибоя и прегазих до брега, където бях посрещнат с монархична церемониалност.

Документът, който му представих, беше оригиналният *Passe especial*, същият този с големия печат и португалски текст. Но да беше и на езика чоктау^[1], губернаторът щеше да го прочете със същата лекота. Той го позяпа известно време и каза:

— Добре, вземете вода, колкото ви трябва. Без пари е.

Направих на губернатора обстоен рапорт за плаването, като обясних на „негово превъзходителство“ местонахождението на „остров Рио“, както „негова светлост“ упорито наричаше Рио де Жанейро, където бяха издадени документите ми.

Докато разговаряхме на тема острови, която единствено го вълнуваше, губернаторът с подозрение се загледа в моя документ, където не се споменавахе дори веднъж думата „остров“. Според него това беше осъдителен пропуск, тъй като и Ню Йорк беше построен на остров. При тези думи не ми оставаше нищо друго, освен да се закълна в законността на моето разрешително.

— Само не и на острова! — възпротиви се губернаторът. — В Библията пише: „Не петни името господне!“

Поздравих губернатора за благочестивите му чувства и за въздържанието му да използва често името на господата, което китайците са приели като своя философия. Това беше похвално от негова страна и когато се завърнех у дома, аз щях да разкажа за него и ние всички щяхме да възприемем законите на неговия остров. Губернаторът беше много поласкан от тези изявления и започна да ме увещава да взема още вода, като отново ми напомни, че е безплатна.

Само за няколко минути натоварихме необходимото количество вода. Взехме и няколко красиви раковини, които ранобудната стопанка на губернатора беше събрала в полата си. Размених ги за няколко кокосови ореха и малко гравив и полуизсъхнал ямс.

Жената беше дошла на гости на своя стопанин и повелител, монарха на царството, което можеше да се обхване с един-единствен поглед. Освен нея там бяха и трите им деца, също на гости от Насау. Заедно с двамата помощник-пазачи на фара те бяха цялото население на този малък свят сред океана.

Това е най-малкото и най-изолирано царство, което някога съм посещавал, населено от щастливи човешки същества, далеч от целия останал свят.

Освен тях на острова имаше само няколко стръка трева, които едва бяха пробили земята и не можеха да нахранят и една коза, имаше още един фар и пясък.

Имало и няколко малки сгради и един пилон, но заедно с пиленцата и кучето, които били единственото животинско население на острова, били пометени от ураган. Той минал над острова малко

преди ние да се отбием там. Тъй като водата вече беше натоварена на кануто и хората ми чакаха на борда, аз се сбогувах с достопочтения губернатор, отдадох моряшки поздрав на очарователната островна кралица и се върнах на моя малък свят. Ние бързо вдигнахме ветрилата и потеглихме отново на север. В кристалночистото море над голямата Бахамска банка наблюдавахме на бялото варовиково дъно много странни същества, сред които имаше раковини с изящно оцветените им и полирани къщи, морски звезди в дворци с лъчиста конструкция и много други обитатели, чиито имена не знам.

„Само тези, които отиват с кораби в морето, виждат чудесата на бога“ — ми писа една приятелка, на която изпратих някои от интересните същества, събрани по време на плаването. „Защото всички тези странни и красиви неща са негово творение. Кой може да ги съзерцава, без сърцето му да се изпълни с преклонение?“ — добавя тя.

За такива хубави думи, и то казани от дама, кой моряк няма да претърси океанските пещери?

След два дни бързо плаване над бялата Бахамска банка ние стигнахме Бимини. Оттам ни трябваше само една крачка, за да се намерим до бреговете на нашата родна Америка. Вятърът беше променил посоката си и вместо обичайния североизточен пасат, сега духаше откъм югозапад. Това обещаващо спокоен преход до континента и ние незабавно се впуснахме по великия Гълфстрийм. Неговите неспокойни води ни подеха и в този ден изминахме 220 мили, носени от вятъра и течението. Това беше голям преход за едно толкова малко кану. Като се движехме със същата висока скорост, на втората нощ кануто връхлетя върху една греда и я прескочи стремглаво. Килът му се разтърси от удара, но нашият кораб не пострада. Тази буйна океанска река съвсем не беше безопасна. По средата на течението, където вълните бяха огромни като планини, но равномерни, ние се движехме на дълги и плавни тласъци и изминавахме добро разстояние. Но когато приближихме края му, попаднахме в зона на объркани вълни, които връхлитаха от всички страни и затрудняваха управлението. Плаването на „Либердаде“ загуби всякаква поетичност и наслада. Междувременно вятърът беше променил посоката си и духаше от североизток, т.е. точно насреща ни. Тъй като духаше и срещу течението, вълните станаха толкова високи и

хаотични, че ние започнахме да се безпокоим за кораба. Няколко неканени гостенки се разбиха върху кануто и едната от тях се строполи с такава ярост, че шпангоутите изскърцаха и се огънаха. Успях отчасти да избягна опасността, като промених курса.

— Такива вълни не са страшни за нашата лодка — заяви малкият боцман. — Тя е здраво построена.

Беше добре, че сред екипажа съществуваше такава увереност в храбрия малък кораб. Аз също не се съмнявах в неговата мореходност. Все пак намалих ветрилата и го обърнах по вятъра. Държах сметка за всяка промяна, доколкото това беше възможно. Но гневният Нептун не искаше да ни пусне така лесно и в следващия момент нова вълна се сгромоляса върху кърмчията и го окъпа целия. Не стига това, ами угаси и огъня, като прекатури гозбата заедно с печката на дъното на кануто. Така за закуска останахме само с една пита. По-късно през деня нещата се оправиха и за обяд си устройохме разкошен пир. Рано следобед на хоризонта се показва земя и ние навлязохме в спокойна вода. За душата това беше истински празник.

Сушата, която се показва пред нас, беше Америка и това беше гледката, заради която ние изминахме хиляди мили в морето. Близко до брега различихме първо обширните гъсти гори, а по-късно полята и кокетните села. Разбрахме, че сме близо до залива Бул в Южна Каролина. Когато падна нощта, на север се показва светлината на фара на нос Роман. Понеже близо до сушата вятърът стихна, а течението беше насрещно, хвърлихме котва на четири сажена дълбочина и на около две мили от брега. Беше осем часът вечерта на 28 октомври 1888 г. От Маягес плавахме тринадесет дни, а двацет и един ден от Барбадос.

По-долу помествам таблица на времето и разстоянията в морски мили, които изминахме по нашия път:

	дни	разстояние
От Паранагуа до Сантос	1	150
От Сантос до Рио де Жанейро (на влекало с „Файненс“)	3/4	200
От Рио до нос Фрио	2	70
От нос Фрио до Каравелас	4	370

От Каравелас до Сан Паулу	3	270
От Сан Паулу до Баия	1/2	40
От Баия до Пернамбуко	7	390
От Пернамбуко до Барбадос	19	2150
От Барбадос до Маягес	5	570
От Маягес до нос Роман	13	1300
	55	
	1/4	5510

Ако се изчислят и всички отклонения, които сме правили от курса, общата сума значително ще се увеличи. Затова ще бъде съвсем реално, ако кажем, че „Либердаде“ е изминавала средно по сто мили в денонощие в продължение на 55 дни.

Ето това беше плаването с лодката, която ни струваше по-малко от сто долара, като се изключи собственият труд, вложен в постройката. Пресата писа твърде ласкаво за нашия преход. Докато бяхме на док във Вашингтон, разбрахме, че вестниците в седем страни са писали за нас. Дано и този малък литературен кораб има същата щастлива съдба като „Либердаде“ и стигне благополучно до много ръце! Без обаче да съм се надявал за такава сполука, аз водех дневника на „Либердаде“ така грижливо, както бях строил. Смятам, че всичко в него е отразено по съвест, макар и от ръка, която с по-голяма любов е стискала секстанта, отколкото рендето или писалката. Това извинение може би беше по-подходящо да се сложи в началото на книгата, но като много други неща, които се правят без много-много да се мисли, аз го слагам тук.

[1] Северноамериканско индианско племе. Б.пр. ↑

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Пълният успех на плаването и бързото придвижване до дома изненада преди всичко нас самите. Бяхме минали през толкова интересни случки и премеждия!

Един от най-важните фактори за нашето бързо напредване, който заслужава специално да спомена, беше океанското течение, под чието благотворно влияние мина по-голямата част от плаването ни.

Сред пресноводните философи съществуват много теории по отношение на тези течения. Но в практиката, когато човек действително се сблъска с този проблем, се признава само една причина: действието на вятъра върху повърхността на водата и вълните, които той тласка в една посока. Когато си сред океанската шир, този ефект отначало е едва забележим, но постоянните пасати изпращат безброй вълни в една и съща посока и създават мощен поток. Понякога морякът се сблъсква с него като с враг, защото той го спира и забавя, а понякога, както в нашия случай, му помага в плаването. Тези разсъждения са породени само от практиката и аз нямам никаква теория да ги защита.

На разсъмване на 29-и вдигнахме котва и отново се отправихме на север. Вятърът и течението бяха все още неблагоприятни, но ние се държахме близо до брега. Където течението беше най-слабо, ние лавирахме на къси галсове през целия ден. Когато падна нощта, отново хвърлихме котва близо до фара на нос Роман. На другия ден се „изкатерихме“ в прикритието на плитчините Роман до устието на рекичката Саут Санти, на север от нос Роман и в обсега на неговия фар. Там хвърлихме котва и решихме да отдъхнем, докато вятърът смени посоката си. Той все още беше насрещен.

На другата сутрин вятърът още не беше променил посоката си и затова ние вдигнахме котва и се покачихме по-нагоре по рекичката. Оглеждахме се да видим хора наоколо, за да чуем други човешки гласове, освен нашите. Усилията ни скоро бяха възнаградени. Когато заобиколихме един малък горист нос, на брега на реката пред нас се

показа селска къща. Ние приближихме и скочихме на брега. Но едва бяхме стъпили на него и като изпод земята към нас се втурнаха едва ли не хиляди кучета, готови да ни разкъсат. В този момент от къщата излезе една миловидна жена и обясни с тояга на всички кучета, особено на едно упорито псе, че нашето посещение е приятелско. След това отново всичко стана мирно и тихо. Добрият стопанин беше на нивата наблизко и не след дълго се прибра, придружен от двамата си яки синове, като всеки мъкнеше на гръб по един чувал с царевица. Оказа се, че семейство Андерсън живее там в пълна изолация и по един много примитивен начин. Очарователната простота на тези добри хора плени сърцата на моя екипаж. Ние срещнахме и други хора, които не познавахме алчността, но старият Андерсън беше несъмнено принцът на всички безкористни люде.

Когато поисках да заплатя закупените от този добър човек зеленчуци, аз открих, че той няма дори дребни пари, за да ми върне остатъка от долара, който му дадох. Но аз го уверих, че няколкото цента нямат значение, защото за един долар бях получил толкова зеленчуци, колкото не биха ми продали в никоя друга част на света. Аз наистина бях много доволен. Но селянинът не остана доволен от това обяснение и ми предложи в замяна една-две кожи на миеша се мечка. Аз не ги приех и тъй като в цялата ферма не се намериха пари, сметнах въпроса за приключен. Затова и останах като гръмнат, когато вечерта, като разбра, че имаме едно писмо за пускане, стопанинът предложи да го занесе в близкото градче на седем мили и с това да уреди сутрешната ни сделка. Писмото беше занесено и не след дълго получихме и отговор.

Не мисля, че двайсетцентовата сделка заслужава такова внимание, но се страхувам, че честният Андерсън остана ощетен. Както и да е, най на края всички останаха доволни и ние седнахме да побъбрем край откритата камина.

Когато обясних на тези добри хора, че бразилците са освободили робите, без да има война, те останаха много озадачени и господин Андерсън се зачуди:

— Тц, тц, виж ти! Да освободят негрите и да няма война! Господине — обърна се той към мен след дълга пауза, — знаете ли, че южняците са били глупаци? Те хем са правили война, хем са освободили робите.

— О, да, господине, аз бях там! Ей там зад ония дъбове беше къщата ми.

— Да, и аз се бих, но полза никаква.

Като всеки корав боец и Андерсън беше много набожен и живееше в такова помирение със съдбата си, че човек можеше само да му завижда. Годишите, които беше прекарал на новото островно стопанство, били изключително тежки и мъчителни. Моите собствени беди избледнях, когато научих за несполуките му. Така решението, което бях взел да си купя ферма, доста се разклати. Обзеха ме такива съмнения относно правилността на такъв курс, че дори се отказах от намеренията си. На своята ферма те отначало започнали да „отглеждат свинско“, но открили, че „не си заслужава, защото прасетата подивяваха и трябваше да ги събираме с кучета“. След като все пак „ги съберяхме, месото им не ставаше и за осоляване и обикновено се разваляше“. Затова изоставили това начинание и се заели да обработват почвата и да я засяват, но „малкото прасета, които кучетата не бяха събрали, започнаха да идват нощем и изровиха всички картофи“. Решили да построят ограда около нивата.

— И така, ние с момчетата оградихме нивата, за да я пазим от свинете, но можехме ли да я опазим от плъховете? От целия труд, който хвърлих там, а това беше главното ми занимание, не видяхме и един стрък.

Стопанинът не можеше да си обясни как предишната година плъховете не са унищожили реколтата, а са я оставили на свинете. Въпреки всичко „в Египет има още жито“, както казва поговорката, и на лицето на добрия стопанин грейна усмивка, пълна с надежда. Седнал със семейството си около масата, той каза с дълбока искреност, че трябва да са доволни и от това, което имат. Това семейство ни даде урок по търпение и ние се радвахме, че вятърът ни е закарал там.

— И вие сте дошли чак до Бразилия с тази малка лодка! — извика селянинът. — Жената не иска да отиде и до Джорджтаун с лодката, която построих, защото много се клати. Значи, и негрите освободили без война! Тц, тц, виж ти!

Може би никога няма да срещнем по-добри хора от селяните на река Саут Санти. На другата сутрин при изгрев-слънце ние се сбогувахме и потеглихме с лек вятър от сушата, който обаче скоро стихна.

Параходът „Плантър“ отиваше за Джорджтаун и ни взе на влекало дотам, но ние нямахме удоволствието да посетим любимия стар град. На борда си имахме половин дузина кокосови орехи — остатък от запасите за плаването — и един бдителен митнически чиновник ни спря на карантинния кей. В Южна Каролина можеше да се внасят плодове само след първи ноември. Макар че пристигнахме там късно следобед на самия първи, трябваше да прекараме нощта под карантина с обещанието, че на другия ден ще ни се даде разрешително да влезем в пристанището. Но на другия ден нагоре по реката не мина нито един параход. „Плантър“ ни снабди на връщане с някои дребни неща, които не можахме да си набавим във фермата на река Санти. Тогава ние отново излязохме в морето и с лавиране тръгнахме бавно срещу вятъра и течението.

Както и трябваше да се очаква, започнаха да връхлитат силни есенни щормове. Един такъв свиреп щорм ни застигна при плитчината Фрайнг-пан и ни принуди да се върнем назад до нос Фиър, за да потърсим убежище. Бяхме близо до Саутпорт и Уилмингтън и затова решихме да посетим двата града. В тези пристанища прекарахме две седмици. Тази почивка много ободри екипажа и го изпълни с желание отново да потегли на път.

Минахме през тесния проток Корн-кейк, който отделяше нос Фиър и плитчините Фрайнг-пан от сушата. Бяхме решили да се пуснем през крайбрежните протоци до брега на Каролина и да навлезем във вътрешни води при първия удобен случай.

В протока Корн-кейк имахме късмет да попаднем на стария и опитен лоцман капитан Блъдгуд, който с шхуната си „Пакит“ — един тежък четиридесеттонен кораб за превоз на зифт и памук — тръгна напред. Екипажът на шхуната се състоеше само от капитана и двамата му синове, единият дванайсет, а другият десетгодишен. Мен ме интересуваше повече екипажът, отколкото шхуната. Когато дойде приливът, Блъдгуд даде заповед да потегляме.

— Хайде, деца — каза той, — нека опитаме!

И ние всички тръгнахме, за да опитаме. Слабият западен вятър, който пълнеше ветрилата, докато се носехме покрай брега недалеч от разбиващия се прибой, ни отнесе само на няколко лиги. Той внезапно промени посоката си към североизток и засвири във въжетата.

Тъй като щормът бързо се усилваше, аз бях принуден да се насоча към устието на Ню Ривър, което беше недалеч откъм подветрената страна. За да влезем в устието, трябваше да пресечем коварна плитчина, а това щеше да изисква огромно внимание.

Щормът ставаше все по-страшен, но в залива беше спокойно и моите хора се развикаха:

— Карай в което и да е пристанище!

Не се двоумих повече, завъртях щурвала и обърнах кануто по вятъра. Бурята подхвана малкия кораб и го метна с такава сила напред, че ние прескачахме вълните по начин, достоен за възхищение. Само една огромна вълна успя да ни догони, но не можа с нищо друго да ни навреди, освен да ни накваси всички до мозъка на костите. Това беше последната вълна, която се разби върху кануто през това плаване!

Заливът в устието на Ню Ривър беше прекрасен! Едно от най-добрите му качества беше, че имаше риба и дивеч в изобилие.

Шхуната „Пакит“ беше продължила по пътя си и стигна до пристанището, където отиваше, на три лиги по-нагоре по брега. Когато за последен път видяхме децата, те държаха гротшкотовете и ги опъваха силно, а баща им стоеше на щурвала. И тримата летяха през мъглата като безстрашни моряци. Сега вече, като познавам тези каролински моряци и някои други, които все още се срещат по на север, спокойно мога да оспорвам твърдението за превъзходството на гърците.

Населението на градчето Саутпорт се състои изключително от лоцмани. Освен отлични моряци те са и благородни и порядъчни хора.

В залива беше спокойно. Приятно беше да слушаме рева на вълните, които се разбиваха на плитчината. Но когато си помислехме, че трябва пак да преминем през огромните вълни и да излезем в морето, съвсем не ни беше весело. Затова ми дойде на ум да направя друго: да разширя един канал, който водеше през блатата на Ню Ривър до протока Боуг. Ако успеехме да си пробием път оттам, можехме до края на плаването да се движим само във вътрешни води, без да срещнем никакви затруднения. Започнахме да търсим средства как да прекараме кануто през плитчините. За тази цел взехме назаем от един любезен капитан на шхуна лопата, с която да удълбочим и разширим канала, за да може лодката да мине. Господстващите в тази част североизточни ветрове бяха вдигнали нивото в западния край на

протока толкова високо, че водата беше препълнила всички рекички и канали. Още с прилива ние без колебание тръгнахме през блатата. Гонеше ни силен западен вятър и бяхме решени каквото и да стане да стигнем протока.

В „Бреговата лоция“ за това място пише, че водата никога не достига повече от един фут дълбочина, а дори и по-малко. „Либердаде“ навлезе в канала, като газеше два фута и четири инча и това още веднъж доказва, че упоритостта се възнаграждава с успех, макар и невинаги!

Скоро започнахме да се объркваме сред лабиринта от блата и рекички, които като че ли водеха навсякъде, само не и в правилната посока. Попитах един ловец наблизо и той бързо ни упъти и разсея нашите страхове. Когато го попитах дали познава канала, който води до протока, на лицето му се изписа такова изумление, че в цяла Северна Каролина едва ли имаше по-удивен човек от него.

— Но, страннико — извика той, — та този канал е изкопал моят дядо!

Аз подскочих от мисълта какъв лоцман сме си намерили.

— Страннико — започна той в отговор на моя въпрос, — ако изобщо някой може да ви преведе през този ров, то това съм аз. Никога не съм чувал лодка от Бразилия да плава по нашите места. Но щом трябва да минете, ще минете.

Направихме набързо пазарлъка и моят лоцман се качи в кануто, нарамил дългата си пушка. През цялото време, докато плавахме в канала, тя беше страшилище за патиците. Входът му се оказа наблизо и ние се втурнахме в него с издуто ветрило. Скоро разбрах, че моят лоцман си разбира от работата. От двете ни страни се редуваха мочурища и ниви, които високите храсталаци по бреговете скриваха от погледа. Клоните им стържеха по бордовете на кануто, докато то се провираше пъргаво през теснините. По едно време, след като доста бяхме плавали из криволичещия канал, моят лоцман подхвърли нагоре шапката си и се развика, колкото му глас държи:

— Край с вашите прекеждия! Да пукна, ако не е така! Да дойдете чак от Бразилия, за да минете през дядовия канал! Ама че работа!

При тези думи аз реших, че сме минали всички опасни места и това наистина се оказа така. Преди залез-слънце моят пилот тръгна да

развали петдоларова банкнота, а екипажът на „Либердаде“ за първи път през цялото плаване седна пред тенджерата със задушена патица. Нашият ловец я беше ударил, докато плавахме сред ливади и блата. Самият лоцман, който се върна, докато от манджата още излизаше пара, я обяви за „по-вкусна и от месото на миеша се мечка“.

Това плаване през „дядовия ров“ беше много приятно. Същата вечер спряхме до една рибарска хижа, където край големия огън на открито се бяха събрали трийсетина мъже и разказваха кой през какви приключения е минал през живота си. Моят лоцман беше най-слабодумен от всички и рибарите се заливаха от смях при всяка негова дума. Аз самият станах от огъня премалаял от смях. Разказите им за необикновени приключения с миешци се мечки и алигатори бяха безкрайни.

Имаше и много страшни истории. Но като се връщаха постоянно към плаването на „Либердаде“, те единодушно заявяваха, че „то е най-голямото събитие от войната насам“. Аз приемах тези декларации като израз на любезната им гостоприемност.

— Когато лодката им се натъкна на една пясъчна плитчина — разказваше лоцманът, — капитанът — хоп, и скочи зад борда. Синът му — и той по него, за да я издърпат надълбоко. Жената на капитана също помагаше.

На разсъмване отплавахме от този приятен лагер, а по пладне на другия ден (28 ноември) пристигнахме в Бофърт.

Господин Бел, кметът на този град, и много от гражданите му ни посрещнаха на пристана така сърдечно и с такова топло „добре дошли“, че ние усетихме тази страна да принадлежи малко и на нас.

— Добре дошли у дома — ни приветствува добрият кмет. — Ние сме чели за вашите патила и следяхме с голям интерес плаването ви. От време на време вестниците пишеха за него.

Ние разбрахме, че на брега са мислели и са се тревожили за съдбата на малкото кану в морето. Ние наистина бяхме у дома, в Америка, към която се бяхме стремели хиляди мили през океана.

От Бофърт отидохме в Норфък, а оттам във Вашингтон, като се движехме все по вътрешни води и с преобладаващи попътни ветрове. Коледа прекарахме в Чесъпик. Денят се случи прекрасен, без нито едно бяло зайче в целия залив. Патиците, които плуваха пред кануто, дори не си правеха труда да отлетят, а само приплясваха с криле и къде

с плуване, къде с криле се държаха на почетно разстояние от пушката ми. Но тъй като в последното пристанище се бяхме запасили с една едра пуйка, която се изхитрихме да опечем в корабната „кухня“, ние можехме спокойно да гледаме патиците, без да им желаем злото. С тази пуйка и голям пудинг със сливи направихме коледната си вечеря на борда на „Либердаде“.

От многото коледни дни, прекарани в морето или в далечни страни, трудно бих казал кой е бил най-веселият. Коледата, която прекарахме на „Либердаде“ в залива Чесъпик, съвсем не беше по-лоша от другите.

Денят след Коледа ни завари на Потомак. Продължавахме да се радваме на прекрасно време, а и доброто настроение от предишния ден не ни беше напуснало. Попътни ветрове ни пренесоха през всички канали и шлюзове по реката, а сполуката, която ни следваше от самото начало на плаването и през всички морски бури, не ни изостави до края на това пътешествие. То завърши в топлите и слънчеви зимни дни.

На 27 декември 1888 г., гонени от южен вятър, влязохме в пристанището на Вашингтон. Там завързахме лодката, прибрахме ветрилата и навихме въжетата. Това беше краят на изпълненото с радости и трудности плаване. То се увенча с успех, който притъпи болката по минали несполуки.

Сега, след като зазимихме „Либердаде“, остава само да кажа, че след благополучното плаване през опасностите на тропиците, през рифове, плитчини, буруни и бури без каквито и да било сериозни произшествия, ние обикнахме нашето кану повече от което и да е творение на човешките ръце!

Ако кажа, че по време на плаването никой не се разболя, няма да бъда далеч от истината.

Моята съпруга, която смело посрещаше и най-свирепите бури (на което понякога жените са способни), не само че се радваше през цялото време на прекрасно здраве, но и се върна разхубавена.

Виктор откри в края на плаването, че е пораснал с един инч и че се е научил да не му мига окото пред опасностите.

Малкият Гарфилд също беше мъничко пораснал, но си беше останал същото мило и добро дете, което се беше научило да се владее като голям и да не се плаши от превратностите на съдбата. Той за

последен път хвърли въжето, за да привържат „Либердаде“ на кея в пристанището на Вашингтон.

Да кажа нещо най на края и за себе си. Аз наистина отслабнах с няколко фунта, но като другите се върнах в отлично здраве. Така че ние, които направихме това плаване, ще имаме само приятни спомени от него.

Въпреки всички превратности на моряшката съдба, аз все пак обичам живота в просторния и волен океан и никога не съм съжалил за избора на професията си.

И все пак дойде време да сляза от „Либердаде“ и засега корабчето да остане на кея, защото моите хора вече ме чакат в пристанището.

Някъде към средата на април „Либердаде“ беше отвързана от кея на вашингтонските докове и като разпери ветрила, се понесе със силния западен вятър надолу по течението на Потомак. На борда цареше същото прекрасно настроение, с което през декември бяхме пристигнали, гонени от южняка. Този път лодката пое към Ню Йорк през Балтимор и Филадельфия, като курсът минаваше само по вътрешни води и плаването се превърна в една екскурзия за удоволствие. Пролетта беше оживила пейзажа и го беше пременила в най-красиви одежди. Мореплавателите откриха, че нашите северни гори са не по-малко очарователни от тропическата пищност на чуждите земи.

От Ню Йорк „Либердаде“ отплава за Бостън през Ню Лондон, Ню Бедфорд, Мартас Вিনিард, Нюпорт и Тонтън, откъдето на влекало бяхме отведени до столицата на Масачузетс.

Там „Либердаде“ остана здраво завързана на кея, а екипажът ѝ прекара зимата отново сред приятели. Тук срещнахме човека, който посъветва капитана да изхвърли товара сено от „Акуиднек“ в океана. Тогава капитанът не го послуша и ето докъде стигна!

Когато отново пукна пролет, стегнахме „Либердаде“ и лодката се върна по същия път до Вашингтон. Там тя ще изживее дните си в Смитсоновия институт — едно пристанище, което достигна с чест!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.